

GRUDA

VSEBINA ZVEZKA 7.-8.

JOŽA LOVRENCIČ: Božja sodba. — FRANCE GERŽELJ: Troje dekliskih pesmi. — FRANC ŠTEFANČIČ: Krčevina. — M. N.: Poletna noč. — LOJZE ŠTULAR: Trije vranl. — VINKO BITENC: Žalosten konec bebca Davida. — FRANJO BAŠ: Zapustili so rodno grudo. — Kotiček za dekleta. — Organizacija. — Poskusi iz naših vrst. — Za zabavo in smeh. — Uganke. — Listnica uredništva.

Celoletna naročnina „Grude“ znaša Din 30.—. Za dijake in vojake Din 20.—.
V podrobni prodaji stane „Gruda“ Din 3.—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5/I. —
Rokopise je pošiljati uredništvu, naročnino, reklamacije, oglase itd. samo upravi.
Urejuje: Marija Novakova, Linhartova ulica 20.

Kartoteke in moderno
knjigovodstvo za
zadruge
knjižnice
družbe
vsa podjetja
gospodarske ustanove
itd.

NAJBOLJŠI

v materialu
in
lepih opre mah
so edino
GRITZNER

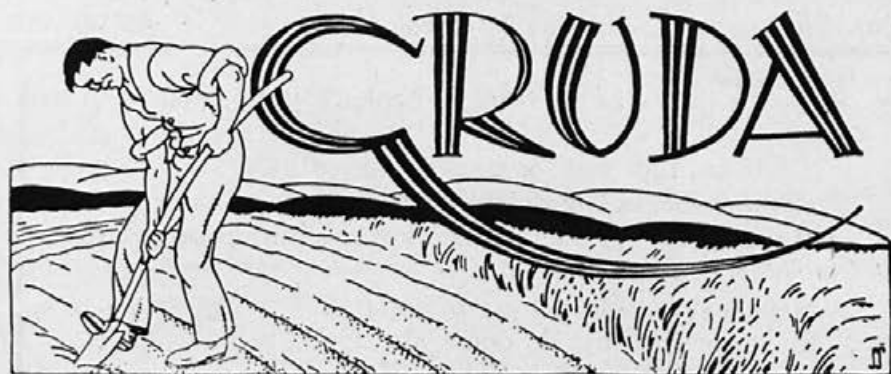
ADLER in KAYSER

šivalni stroji in kolesa za dom in
obrt, pletilni švicarski stroj **DU-
BIED.**

Ugodni plačilni pogoji - pouk brez-
plačen samo pri

Josip Petelinc
Ljubljana.

Nakažite
„Grudi“
naročnino!

MESČNIK
ZA KMETSKO
PROSVETO

Joža Lovrenčič:

Božja sodba.

Zgodovinska povest iz XVII. stoletja.

(Dalje.)

Veselo so se tedaj zopet oglasili zvonovi, ki so ob enajstih vabili k polnočnici. Lenka, ki se je vračala mimo Klinarja, ni slišala veselja v njihovi pesmi, kakor bi zvonili k pogrebu, so ji peli in ko se je bližala Miheličevim, je šla počasi in želela, da bi ta trenutek stopil Klemen iz hiše. Povedala bi mu rada, kako je žalostna, ko ji je voda z mrtvaško glavo pokazala, da ne sme upati nič dobrega.

Klemena ni bilo.

Ko pa je prišla do Pibrovčevega znamenja, je zaslišala glasno govorjenje. Jamničani so prihajali in razločila je po glasu, da je med njimi tudi Jelenčev. Podvizala se je, a Anže, ki je nosil baklo, jo je ugledal. Lotričev Andrejec je bil z njim in preden je Lenka krenila mimo Šolarja, da bi švignila čez most in zavila hitro domov, sta jo došla.

„Ali si šla gledat k Miheličevim jaslice?“ jo je vprašal prvi Andrejec.

„In če bi jih tudi šla, ali ne smem?“ je odvrnila, ne da bi se ustavila.

Pa je Anže prišel vstric nje.

„Vesele praznike ti voščim, Lenka!“ ji je dejal in ji segel v roko.

„Tudi jaz, tudi jaz!“ je hitel Andrejec.

„Jaz pa obema,“ je dejala Lenka.

„Žalostna si,“ je menil Anže, ko je slišal, kako je njen glas nekam potrt.

Ni mu odgovorila, samo vzdihnila je.

Ko sta prišla z njo do doma, sta stopila za njo v hišo.

„Jaslice pogledava,“ je dejal Anže, „pa ogrejeva se malo, ko se še v cerkev tako ne mudi!“

„Kar poglejta jih!“ je rekla Lenka, jima odprla hišo, sama pa stopila v svojo kamrico.

Anže in Andrejec sta vstopila.

„O, Jamničani!“ se je začudil oče.

Voščila sta tudi njemu in materi praznike in sedla k peči, in ko je Anže pohvalil, da imajo lepe jaslice, je pobaral Andrejec:

„Kaj pa, ali ste že pripravili kaj kroparskega Kriščevega kopanjča?“

„Nič še, Andrejec, prezgodaj sta prišla. Po maši, po maši!“ je odgovorila Lipkovka.

„No, pa dajte vsakemu šilo navadnega, kaj, Anže?“ je menil Andrejec in Lipkovka je vstala in odšla v trgovino, odkoder je prinesla vsakemu šilo žganja, ki jima je prav tako teknilo, kakor bi bilo kopanjče, ki so ga Kroparji tako cenili, da ni bilo po polnoči hiše, kjer ne bi skuhalo žganja po posebnem receptu in ga prav pobožno pili v spomin božjega rojstva.

„Kako je kaj, Anže, kako?“ je povprašal Lipkov oče.

„Dan za dnevom sem v gozdu. Drva pripravljam in mislim, komu bi letos ponudil oglje. Z Miheličem ni nič. Obračunala sva, pa me je tako neznansko opeharil, da tega zlepa ne pozabim!“ je povedal Anže.

„Slišal sem nekaj, slišal. Trd je Mihelič, trd, ne gre mu izpod palca. No, potrpi, potrpi, da ne boš imel kakih sitnosti. S pravdanjem človek nikamor ne pride!“

„Saj sem tudi jaz tako mislil in zato nisem šel k sodniku,“ je priznal Anže in še povprašal Lipka, če bi vedel za koga, ki bi iskal ogljarja.

„K Hafnerju stopi! Stočan, ki mu je kuhal oglje, je umrl in rekel bi, da boš pri njem dobro opravil,“ mu je svetoval Lipek.

„Vidiš, Anže, jaslice sva prišla gledat, pa si se znebil ene skrbi, ko si zvedel za Hafnerja. Kaj pa, če bi se še druge?...” se je namuzal Andrejec.

„Ali te še kaj skrbi?” je vprašal Lipek.

Anže je skomignil z rameni.

„Kaj bi se bal povedati, kar na dan z besedo, saj ni konj!” ga je bodril Andrejec.

Pomagalo je.

„Ta pust bi se rad oženil. Doma me priganjajo,” je povedal Anže.

„In bi rad našo Lenko? Hm, saj smo nocoj govorili tudi o tebi... Žena je zate in jaz bi tudi ne imel nič proti. Če se Lenka premisli, bi že bilo...” je dejal oče.

Tedaj je Lenka vstopila in ujela zadnje očetove besede.

„Nič se ne bo treba premisliti, saj tako ne dočakam poroke,” je povedala.

„Za božjo voljo, kaj pa ti je spet?” je vprašala mati.

„Stopljeni svinec ste mi slabo razložili. V bazarju se mi je prikazala tudi lobanja. Umrla bom,” je zaihtela Lenka in vsi so za trenutek obmolčali.

Andrejec se je prvi oglasil.

„Pojdi no, Lenka, bodi pametna! Ti pa smrt, hahaha!...”

V Andrejčev smeh se je oglasil veliki zvon. Vstali so in se odpravili k polnočnici. Vsi so odšli, samo mati je ostala doma.

Tiho so stopali v klanec proti cerkvi, Lenka z očetom in Anže in Andrejec. Nikomur se ni ljubilo govoriti, zakaj Lenkina novica je težila vse, tudi Andrejca. Tik pred cerkvenimi vrati je šepnil Anže Lenki na uho:

„Lenka, molil bom, da ne umreš, ko te imam tako rad!”

Lenka se je nasmehnila, kakor bi ne bila nikdar huda nanj, in videl je, da mu je hvaležna. Vesel je bil njenega smehljaja, vesel njenega otožnega pogleda tako, da bi ta trenutek kar najrajši sam umrl namesto nje.

Stari sivolasi župnik gospod Lenart je pristopil in pevcem, ki so začeli peti božične pesmi, se je pridružila vsa cerkev in je bilo, kakor bi se zbrali betlehemski pastirji pred hlevcem in z angeli oznanjali svetu, da eno je Dete rojeno in je to Dete pravi Bog...

Veselje so dihale božične pesmi, Lenka ni bila vesela.

Molila je, a v molitvi ji je prihajala žalost, da so se ji rosile oči, in ob slovesni gloriiji, ki jo je gospod mladostno veselo zapel,

je mislila, kako bo pel libero, ko bo ležala ona na mrtvaškem odru sredi cerkve in jo bodo še zadnjič kropili...

Anže je tudi molil, kakor je obljubil. Po prvem očenašu je pozabil na smrt in mislil, da bi morala biti cerkev tudi tako slavnostna, ko bi prišla vanjo z Lenko kot ženin in nevesta in bi pokleknila pred altar. — Andrejec bi bil njegov drug in priča, pa še Peer bi moral biti med svati, če bi tedaj smel v Kropo, kjer bi svatovali in potem vriskajoč odvedli nevesto na Jamnik...

Lepe in sladke so bile Anžetove misli in preden se je zavedel, je polnočnica minila in ljudje so vreli iz cerkve in hiteli domov. Anže je v gneči izgrešil Lenko in žal mu je bilo, zakaj zdelo se mu je, da bi ji mogel tako lepo govoriti, da bi ne ostalo v njenem srcu ne ene žalostne misli.

Spotoma sta z Andrejcem dohitela Hafnerja.

„Pozdravi ga, Anže, pa ga povprašaj, če bi se zmenila za oglje!“ je svetoval Andrejec, preden sta prišla do njega.

Anže je ob tem nasvetu pozabil na Lenko.

„Bog daj dober večer, gospod Hafner, pa vesele praznike!“

„Bog daj, Bog daj!“ je prijazno odzdravil zgovorni gospod Hafner in mežikaje pogledal, kdo mu je voščil.

„Vidva pa nista Kroparja,“ je dejal, ko sta prišla vstric njega.

„Jamničana sva, gospod Hafner, Lotričev pa Jelenčev,“ je povedal Andrejec.

„Aha, oba ogljarja, kaj ne?“ je vedel Hafner.

„Sva, samo jaz ne vem, komu bi žgal, pa iščem odjemalca. Lipkov oče mi je povedal, da bi mogoče vi potrebovali ogljarja...“ je Anže tipal.

„Bi ga, bi ga! No, vidiš, to se je pa kar lepo primerilo, da smo se dobili! Veš kaj, na novega leta dan pridi k meni, da se pogovoriva in domeniva!“ je bil Hafner zadovoljen in še dal obema roko, ko so se pred Šolarjem ločili...

* * *

Na novega leta dan se je Anže res domenil s Hafnerjem in zadovoljen je bil s pogodbo, zakaj bila je ugodnejša kakor ona, katero je imel toliko let z Miheličem. Ko je pri Hafnerju opravil, je stopil še k Lipkovim, kjer si je nakupil brašna in se je obenem zahvalil očetu, da mu je svetoval stopiti k Hafnerju. Govoril je tudi z Lenko in ji voščil novo leto pa ji še namignil, da bi se v pustu, če pa se ji zdi prezgodaj, o veliki noči lahko že vzela.

„Da bi ti umrla in bi potem drugo iskal,“ je bila otožno šaljiva.

„Ce je kaj na onih božičnih prerokbah, se morajo v enem letu izpolniti, kakor pravijo, a jaz ne verjamem,“ je dejal Anže.

„Prav imaš,“ mu je pritrnil oče, mati pa je bila huda na Lenko, kaj bi mislila vedno na smrt, ko je tako mlada...

Tedaj so prišli v vežo koledniki in med njimi „kraljotarji, neznani ljudje“ in se vstopili v krog in zapeli:

Preč je zdaj to staro leto,
 žihar smo veseli vsi,
 ker smo zdravi na tem sveti
 novo leto učakali...

Dolga je bila pesem, ki so jo peli, in zadovoljni so odšli, ko sta Lipovka in Lenka prinesli iz trgovine novoletni dar. Tudi Anže je dobil dar, ki ga ni pričakoval. Lenka je imela tudi pozimi nagelje. Šla je in mu ga prinesla.

„Na,“ je rekla, „ko ga nisi dobil ob lepem semnju. Bled je, pa ga vzemi za dobro, da boš mislil name, če me ob letu ne bo več!“

„Lenka!“ je bil Anže ginjen, oče in mati pa sta se zadovoljno smehljala, zakaj zdelo se jima je, kakor bi se v Lenki z novim letom vzbudila nova ljubezen...

(Dalje.)

Francè Gerželj:

Troje dekliških pesmi.

1.

Nikogar več ni,
 ki bi z dobro roko mi šel čez oči
 in mi pokazal odprto nebo.
 Kot roža je misel:
 o, da se nisem mogla skriti,

usa tesno se prižeti —
 čisto majhna in dobra —
 v tvojo razorano, trudno dlan
 in v tebi živeti
 in s tabo trpeti daleč od doma.

2.

Če si še tako daleč
 in te nikdar več ne bo,
 ne smeš mi umreti:
 eno je še, ki med nama živi:
 majčkene, drobne roke
 in v očeh tvoje oči. —
 In če te nikdar več ne bo
 in če se nikdar več ne bom nasmehnila —:
 do zlatih zvezd bi zavpila,
 da ti si moj, ves moj!

3.

Odprla sem okno v samotno noči;
 sredi gluhega molčanja
 naš oreh pred hišo
 grenkó, grenkó dehti ...

Odkar te več ni,
 se naš oreh ves dober sklanja
 v moje trudne, prazne noči
 in grenko, grenko ihti ...

Franc Štefanič:

Krčevina.

(Dalje.)

III.

Bilo je že pozno v jeseni in vreme se je rado kujalo. Danes pa so bili vrhovi planin jasni in po zgodnjem jutru sodeč, je imel nastati lep dan.

Hlapec Jure ni imel miru. Kolikokrat se je dvignil, se ozrl proti severu in jugu, tuhtal oblake in se končno, uverjen, da bo ostalo nebo jasno, skobacal s podstrešja, stresel raz sebe listje ter odšel k živini.

Ze nekaj dni sta z Matijem oprezovala, kdaj bi skočila v gozd po hlode, toda vreme jima je vedno nagajalo. Danes pa se je kakor nalašč gospodar zalezal, da je Jure godrnjal še ko sta z vozom

in voli zavila proti gozdu. No, zamudila nista mnogo; solnce še ni bilo prilezlo izza gore, ko sta zavila v gozd.

Vse poletje je bilo na Krčevini mirno in enolično. Slejkoprej je Katarina vodila gospodarstvo in gospodinjstvo domačije in mlada dva se ji nista upirala. Marjana se je bila vživela v nove razmere in je bila zadovoljna. — Sedaj je stala na hišnem pragu in zrla za možem in hlapcem. Zastrla si je oči z dlanjo in jima sledila dokler ju ni zakrilo obcestno grmovje. Tedaj je odšla v hišo, da bi se lotila dela, kakor je bila vajena, toda ni ji šlo od rok. Bilo je še zgodaj, v dolini je vabil zvon k jutranji molitvi. Marjana je odprla okno in sklenila roke. Sredi očenaša je prestala; tudi moliti ni mogla danes. Čudno tesno ji je bilo, ni prav vedela, ali je žalostna, ali bolna. Zdelo se ji je, da bo najbrže oboje.

Iz misli jo je vzdramila Katarina, ki je vstopila z velikim svežnjem posušenega perila. Vrgla je perilo na mizo, da je kar zaškripala pod veliko težo.

„Ali je res že suho, mati?“ se je okrenila Marjana.

„Mislim, da bo dobro; treba ga bo zravnati.“

Molče sta se lotili dela. Marjana je s težkim gladkim kamnom ravnala debelo hodno platno, Katarina pa je ploskala z rjuhami, da je odmevalo po izbi.

Solnce se je že pomaknilo precej nad goro. S pašnikov je donelo zamolklo zvonjenje kravjih zvoncev; šivina se je pasla svobodna, brez pastirjev — saj so bili vsi pridelki že pospravljeni. Marjana je zdaj pa zdaj prestala z delom in pogledala skozi okno, če se ne vrača Matija. Slednjič je vprašala:

„Kdaj se lahko vrnete iz gozda, mati?“

„Ob desetih bosta že doma.“

„Da bi le že bila tu!“ je vzdihnila Marjana.

„Kako si nestrpna!“ se je nasmehnila Katarina, „se že vrnete ob svojem času.“

Tedaj je Marjana povesila glavo, se opotekla in padla bi bila, da se ni oprijela mize. Obraz ji je pobledel ko vosek in na čelo so ji stopile potne kaplje.

Katarina je prestrašena skočila k snahi in jo posadila na klop.

„Kaj ti je, Marjana?“

Toda naslednji trenutek se je zazrla v trudne oči mlade žene, jo nežno objela in rekla:

„Nič hudega ne bo, otrok. Bog te blagoslovi in tisto, ki je s teboj. Težko sem čakala tega dne, sedaj se bo moja želja izpolnila.“

Ljubeznivo je obrisala potno čelo mlade snahe in odhitela v kuhinjo, da ji pripravi okrepčila.

Medtem ko je Marjana slonela za mizo, presenečena, začudena, in polagoma pričela razumevati, kaj je z njo, medtem ko se je Katarina vrtela v kuhinji kakor mlado dekle in je bilo njeno neugnano srce prepolno srečne bodočnosti, je stopila skozi dvoriščna vrata ženska, šla skozi vežo v kuhinjo in obstala pred Katarino.

„Meta!“

Stala je pred svojo nekdanjo gospodinjo, s culo v roki, z isto, kakor jo je bila povezala ko je zapustila Krčevino. Zgrudila se je čez mizo, si ruvala lase in plakala kakor dete. — — —

Toda ali je to res bila ona? Človek bi mislil, da je le senca nekdanje močne, samozavestne Mete. Poznalo se ji je, da je mnogo pretrpela. O tem so pričala njena bleda lica, njene ugasle oči. Na njenem telesu pa so bili že tudi vidni znaki skorajšnega materinstva.

Katarina je stopila k drugemu koncu mize. Zdelo se je, da se je Mete ustrašila. Glas je bil negotov, ko je spregovorila:

„Kako, da si prišla, Meta?“

Meta je stopila bliže k njej. Trdno ji je pogledala v oči, v trenutku je bil njen obraz odločen, odgovor je zvenel samozavestno:

„Prišla sem, ker sem se morala vrniti, ker je tu moje mesto!“

„Kaj govoriš!“ se je odmaknila Katarina, „ali se ti meša?“

„Ne, mati, za svojo pravico govorim. Poglejte me!“

Tedaj je Katarina zapazila znake na Metinem telesu in razumela vse. Prijela se je za glavo in se sesedla na stol ob mizi.

„Bog nebeški!“

Potem sta se zazrli druga v drugo kakor dve ranjeni živali, spehani od medsebojnega boja.

Nista opazili, da je vstopila Marjana in začudeno zrla v oni dve, ne pojmujoč kaj se je zgodilo.

„Kaj naj vse to pomeni, mati?“

Toda ta, kakor da ni slišala Marjane, se je ozrla v stran in spregovorila z zamolklim glasom.

„Meta, to je strašno! Kaj sedaj? Kaj nameravaš storiti?“

„Kaj naj storim?“ Nasmehnila se je trpko.

„Tukaj ostanem.“

„Za Boga svetega, Meta, saj vendar veš, da je to nemogoče! — O, kaj smo storili!“

Kakor zase je govorila Meta:

„Kako strašno sem se hotela maščevati! Sedaj sem uničena. Vse gorje se je izlilo v žalost. Kaj naj počnem, kaj morem zato! Delali ste iz ljubezni do njega in do zemlje.“ Noge so ji trepetale, jedva se je držala po koncu. Tedaj se je zganila Marjana, ki je sedaj pričela razumevati potek dogodkov.

„O jaz nesrečnica,“ je vzkliknila, kakor, da se trga duša v njej.

Med tri zbegane ženske je tedaj stopil Jure. Marjana je planila proti njemu:

„Kje je Matija?!“

Hlapec je nemo obstal pri vratih, skozi katera je zdaj prišla gruča moških. V sredini so nesli nekaj težkega. Na tla so položili iz vej spletena nosila in jih odgrnili.

Pred njimi je ležal Matija — mrtev.

Težek hlod se je prevalil nanj in mu zdrobil prsni koš.

Velika nesreča, velika žalost ne zmore glasnega joka in kričanja. Vse tri ženske na Krčevini so tistega dne doživele toliko gorja, da so jim bile oči kakor izžgane in usta brez glasu. Ob zglavju mrtvaškega odra sta bdeli tisto noč dve mladi ženi, bodoči materi otrok na Krčevini. Ob vznožju pa je slonela stara Katarina, potrta, toda ne strta, kajti v mislih je že zopet urejala bodočnost Krčevine.

(Konec.)

M. N.:

Poletna noč.

*Težko padajo ponočne ure.
V temne kote se zatika cesta.
Dva, tesno objeta, mimo gresta.*

*V čričkov tisočglasno svatovanje,
v zrelih cvetov trudno valovanje
legla sladka teža je poletja.*

*Ah, dovolj je tega razodetja!
Pomlad vrgla je srce v nebesa,
zdaj se v drobcih v plodno zemljo stresa.*

Lojze Štular:

Trije vrani.

*Prhnili so v temni mrak
iz vejevja vrani trije,
strašno se razlegal krak,
bolno v duši mi donel je.*

*„Mati v grobu črnem spi,“
prvi mi odpel je,
„sestrica se ti moži,“
drugi že začel je —*

*„Ljuba te je zapustila,“
tretji mi je vran zakrakal.
V noč odnesla so jih krila,
jaz pa grenko sem zaplakal —*

Vinko Bitenc:

Žalosten konec bebca Davida.

Prvo adventno nedeljo je šel David, kakor vedno, od desete maše in je bil ves potr in zamišljen. Počasi je stopal po umazani, blatni poti, ki je peljala navkreber, v pol ure od fare oddaljeno hribovsko vas. Upognjeno je lezel kakor stavec, z glavo povešeno na prsi. Ni se zmenil, ko je pridvela mimo gruča otrok in mu je eden izmed njih podstavil palico, da se je David spodtaknil in padel v blato. Zasmeljali so se vsi in bežali naprej.

David se je počasi pobiral, ves oškropljen in blaten; a še hude misli ni bilo v njegovih očeh.

Prišla sta mimo dva moška; pogledala sta ga neprijazno, eden ga je sunil z nogo.

„No, klada, se že spet podiš za otroci?!“

David ni izpregovoril, samo pogledal je začudeno in se bedasto nasmehnil. Tisti, ki ga je bil sunil z nogo, je pljunil pred Davidom na tla, zagodrnjala sta oba in sta šla naprej.

David je gledal za njima in čudno mu je bilo pri srcu, ko je videl, kako sta se pobožno odkrila pred križem, ki je stal deset korakov zadaj na bregu.

„Kaj, ali bi se Boga na križu tudi upal suniti z nogo?“ je pomislil David.

In kakor da se je ustrašil svojih misli, je dodal polglasno:

„Pa kaj se hoče; občinski mož je, pravico ima.“ Neznansko mehko mu je postajalo v duši; najrajši bi hitel za otroci, poklical bi jih lepo po imenu, vsakega posebej in žale besede bi ne bilo iz njegovih ust. Razgovarjal bi se z njimi, prijazno bi se razgovarjal, kakor se zna samo doma z materjo. In onega, ki mu je bil podstavil palico, bi pobožal po licih; vsem bi odpustil, kakorkoli so ga žalili. Tudi možu, ki ga je bil neprijazno ozmerjal, bi odpustil. Podal bi mu roko in bi ga prijateljsko objel.

Od samih veselih misli ves omamljen, je David gazil po blatu naprej, navkreber.

Pot je ostro zavila na desno in tam za grebenom se je prikazala vas, prve bajte, lesene in s slamo krite.

David je obstal in se ozrl nazaj v dolino. Sivkasto bela cerkev je čepela med kopico hiš, kakor jerebica. Pomislil je David in v obrazu mu je zažarelo: tam doli, v oni hiši božji, je slišal danes besede, ki se jih je z vso močjo oklenila njegova uboga duša.

To so bile besede, o katerih se je Davidu zdelo, da so jih gospod župnik na prižnici izgovorili s tako živo vero, da je on kar obstrmel in so mu oči zagorele v čudnem ognju; in bilo mu je, kakor da ga nevidna roka dviga kvišku, več ni čutil tal pod nogami, nikogar ni videl okrog sebe, samo obraz svečnikov se mu je v neznani dobrodušnosti smehljal nasproti; njegove ustnice pa so se premikale in šepetale:

Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!

David se je predramil iz zamišljenosti; počasi se je okrenil in zavil proti vasi. Ko je stopal mimo nizkih, lesenih bajt, si je domišljjal, da ga mala okna opazujejo in si zlobno pomežikujejo med seboj. Še globeje je sklonil glavo, še bolj je upognil hrbet. Ni se upal pogledati ne na levo, ne na desno. Kakor grešnik je hitel po slabo nasuti, razvoženi poti, mimo bajt, proti domu, ki je stal koncem vasi.

Tudi v krčmo ni stopil David ta dan, kakor po navadi ob nedeljah, da bi mimogrede vzel skodelico juhe za svojo bolešno mater.

Pri krčmarju je bil David udinjan za hlapca. Ves teden je opravljal živino, kidal gnoj, ob nedeljah po je bil prost. Takrat je prevzela njegov posel krčmarjeva dekla, ki si ni mogla kaj, da bi pri tem ne godrnjala in obkladala Davida z lenuhom in postopačem.

Z naglimi koraki je stopal David mimo krčme, ki je bila večja od drugih bajt in krita z opeko.

Sloki, rdečelični krčmar je stal na pragu.

„David, kam pa tako hitro? Se danes ne boš oglasil pri nas, a?“

David je pogledal krčmarja z začudenimi očmi. Pogled mu je bil napol bedast, napol zvit.

„Ne bom se ne! Moram brž domov!“

In že je drvel naprej po grapasti poti; s težkimi, blatnimi čevlji je udarjal ob kamenje, da je odletavalo daleč v stran.

„Glej ga, kujona, kaj te je pa vščipnilo!“ je zavpil krčmar za njim. Pri tem se je zasmeljal z raskavim, neprijetnim glasom.

Razkuštrana dekla, z umazanim predpasnikom, z zavihanimi rokavi, izpodrecana, je stopila na prag.

„Ne vem, kaj smo se zamerili Davidu, Mica? Hiti mimo, kakor bi ga vrag podil.“

Dekla je pogledala za Davidom. Škodoželjno so se ji zasvetile majhne, zelenkaste oči.

„To ti je potuhnjenec! Povem vam, da ne bom garala namesto njega! O Božiču grem, pa si poiščite drugo!“

Jezno se je obrnila na pragu in zginila v veži.

David je prispel do doma. Nizka, napol podrta bajta je slo-nela ob strmi rebri, kakor bi bila prilepljena nanjo. Okna so bila majhna, skoro do polovice zasuta z žaganjem. Slamnato streho je preraščal rumenkast mah.

David je butnil ob vežna vrata, da so se odprla na stežaj in je odletel leseni zapah. Planil je v izbo.

„Matil!“

V izbi je bilo zakurjeno. Ob starinski peči je sedela blede ženska z upadlimi lici in z globoko udrtimi očmi, iz katerih je gledalo trpljenje. Noge so ji počivale na nizki pručici.

„Za božjo voljo, kaj pa je, David?“

David je snel kučmo z glave, jo vrgel za peč in se je zrušil na klop.

Mati ga je začudeno opazovala, skrb in ljubezen sta ji napolnila dušo. Ljubeče je stegnila roko, pobožala svojega nebogljenega sina po licih.

„So te spet s kamenjem, kajne?“

David je odkimal.

„Ali pa so te zmerjali? Nič ne maraj, Bog jih bo kaznoval, on je pravičen in usmiljen.“

David je sunkoma dvignil glavo kvišku. Žarek veselja mu je preletel top izraz v obrazu. Zgrabil je mater za roko.

„Mati, ali vi tudi veste?“

Presenečena mati je strmela v plamteče, napol blazne oči sinove.

„Kaj pa naj vem, David, ubožec?“

„Ubožec?! Mati, vi tudi veste! Gospod župnik so danes v cerkvi izrekli tiste besede — povejte mati če je res!“

Mati se je prestrašena dvignila s klopi.

„Kaj so rekli gospod župnik?“

David se je nenadoma široko zasmel. Takoj nato pa se mu je lice zresnilo, počasi, svečano je izpregovoril besede, kakor župnik na prižnici:

„Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!“

Nepremično, skoro sovražno je gledal na mater, ki se je bila odmaknila od peči. Lica so ji postala še bolj bleda, solze so ji privrele iz oči. Tista neznana groza, ki se jo je vedno bala, je bila že tu, že je trkala na duri.

V hipu se je domislila mati besed zdravnika, ki je pred desetimi leti preiskal petletnega nebogljenca Davida. Župan pri fari ji je takrat napisal ubožno spričevalo. S tem spričevalom je peljala svojega sinčka Davida, ki do tedaj še ni izpregovoril nobene besede, v mesto k zdravniku.

Zdravnik, mlad mož, je preiskal otroka, zmajal je z glavo.

„Govoril bo, čez nekaj let,“ je dejal, „toda pamet se mu bo z leti še poslabšala. Pač posledica vojnih let!“

Uboga mati je bila tedaj vsa obupana. Edini sin, ki ji je še ostal, pa še ta bolan! Drug za drugim so ji pomrli otroci: dve hčeri za jetiko, starejši sin pa je ostal v Karpatih. Tudi moža so ji ubili nekje v Galiciji.

Ni imela nič dobrega pri svojem možu, pijancu. Ampak vsaj očeta bi imel David, koča bi imela gospodarja. Nad vdovo se vsak lahko obregne, še pes zalaja nad njo.

V prvih mesecih vojne je bil njen mož ranjen. Iz bolnišnice je prišel za mesec dni na dopust. Potem pa je moral spet na bojišče. Še tisto leto je padel — in žena je postala vdova.

Nekaj dni po Božiču se je rodil David.

Bil je nenavadno močno razvit, roke in noge so mu bile v razmerju z drobnim telescem, prevelike. Čelo mu je bilo nizko, močno vzbočeno, pod njim pa se je svetilo dvoje brezizraznih, sivih oči, ki so po cele ure strmele v strop.

Ko je bilo Davidu deset let, še ni dovršil prvega razreda ljudske šole. Govoril je jecljajoče, komaj se je naučil za silo čitati in pisati.

S petnajstimi leti pa je bil že velik in močan, kakor dvajsetleten mladenič. Vaški krčmar ga je vzel za hlapca.

David je bil za delo priden, samo včasih se je kar nenadoma zamislil sredi dela, popustil vse skupaj in zbežal domov.

Ljudje so ga imeli za bebca.

Otroci so mu nagajali, kjerkoli so ga srečali in lučali kamenje za njim.

V Davidovi bolni duši je tedaj vzkipelo, pobral je palico in se pognal za pobalini.

Pa je kdo izmed vaščanov to videl, stopil izza ogla in ozmerjal Davida.

„Norec — pusti otroke pri miru!“

David se je zasmel, vrgel palico vstran in odhitel proti domu. Tam je potožil svoji materi in se je zjokal. Mati ga je tolažila, jezila se nad hudobnimi ljudmi.

Končno se je David pomiril, zamahnil z roko in odšel nazaj h krčmarju.

Mati pa je od notranje bolesti vila roke, srce se ji je trgalo v prsih, ko je premišljevala žalostno usodo svojega sina.

Bala se je tiste ure, ko bo Davidova bolezen dosegla vrhunec. In mati je vedela, da ne more biti drugače, da tista ura gotovo pride. Globoko v njeni duši je spala tista skrb; kadar se je zdramila, je mater zbolelo srce, kakor bi ga ji kdo prebodel z nožem.

Drugo jutro se je David spet odpravil h krčmarju. In mineval je teden za tednom kakor po navadi. Vendar se je David od tiste adventne nedelje zelo izpremenil. Nič več se ni hudoval nad otroci, če so ga dražili, ampak se jim je smejal.

Vedno in povsodi se jim je smejal, v hlevu, pri delu, na polju, še celo v cerkvi se je smejal in so ga kmetje nekoč nagnali na cesto.

V cerkvi je stal za vrati, v najtemnejšem kotu. Če je župnik pridigoval, si je tiščal ušesa in se smejal.

Doma pa je potem materi pravil o „nebeškem kraljestvu“.

V Velikem tednu je Davidova mati težko zbolela. David je slonel ob postelji, topo zroč na izmučeni, blede obraz materin.

Skozi odprto okno je prihajal vonjajoči dih prve pomladi. Laha vetrič je prinašal od fare v dolini glasove velikonočnega zvonjenja.

„David, stopi k fari po župnika.“

Trudno je izgovorila mati te besede.

David se je bedasto nasmehnil.

„Po župnika? Zakaj?“

„Reci, da sem bolna in prosim gospoda župnika, da me obiščejo.“

David je vstal. Suhljato, bledikasto lice je preletel čuden nemir.

„Grem, mati, po župnika grem.“

In je odhajal.

„Kaj boš pa ti povedal, David,“ ga je nagovoril župnik, ko je David nerodno prestopil prag župnikove sobe.

David se je z nemirnim, drobnim pogledom oziral po sobi. Okrog debelih, posinelih ustnic mu je krožil smehljaj.

„So rekli mati, da bi vi prišli k njim. Bolni so.“ Župnik se je rahlo začudil.

„Tako? Že dobro, pridem. Pojdi in povej materi, da pridem. Si razumel, David?“

David je prikimal.

Pa ni odšel. Stal je ob durih, srepo motreč župnika.

„Bi še kaj rad povedal, David?“

Bebcu Davidu so oči zagorele v čudnem ognju.

„Gospod župnik — ali je res?“

Župnik je obstrmel, stopil tik Davida.

„Kaj naj bi bilo res?“

„Tisto, kar ste pravili na prižnici, o nebeškem kraljestvu, o ubogih na duhu“ ...

Župniku je zastala sapa. Bilo mu je kakor bi ga kdo oblil z mrzlo vodo. Vse bi preje pričakoval, kakor pa to vprašanje od bebca Davida. Ljubeče, očetovsko je položil roko na Davidovo ramo, z glasom, polnim sočutja, je dejal:

„Res bo tako, David, res. Trpljenje, ki ga moramo prestati na svetu, bo stotero povrnjeno v nebeškem kraljestvu.“

Davidu so se zaiskrile oči. Zgrabil je za kljuko in planil ven. Blazen smeh je odmeval po farovski veži.

Župnik je zmajeval z glavo, težko mu je bilo pri srcu.

David je drvel naravnost proti cerkvi. V zvoniku so slovesno potrkavali zvonovi. Bila je Vélika sobota.

David je stekel v cerkev, odtam pa po stopnicah, ki so vodile v zvonik. Po dve, tri stopnice je preskakoval, krčevito se je opri-

jemal navpične lestve, ki je bila pritrjena ob leseno ogrodje, tik pod odprtino, kjer so viseli zvonovi.

In še je stal v linah.

Fantje so prenehali s potrkavanjem.

„David, kdo pa je tebe klical?“ se je oglasil eden izmed njih.

David pa se je samo smejal, smejal... Stopil je k lini.

„Fantje, zdaj pa gremo — v nebeško kraljestvo...“

In že se je pognal skozi lino, še predno ga je kdo izmed fantov mogel zadržati.

Fantje so prebledeli, skočili k lini, ozirali se v globočino.

Tam doli pa je ležalo strašno razmesarjeno truplo bebca Davida.

Kri je oškropila beli cerkveni zid.

Ljudje so se gnetli okrog nesrečneža, ki je v smrti našel mir in svoje nebeško kraljestvo.

Franjo Baš:

Zapustili so rodno grudo.

Preseljevanje prebivalstva po svetoni vojni povzročajo predvsem politične razmere. Po ruski revoluciji so zapustili Rusijo številni višji krogi, po fašistični pa Italijo odločni zastopniki demokracije in narodnih manjšin. Ko so premagali Turki Grke v Mali Aziji, so se izselili iz Turčije skoro vsi Grki, iz Grčije pa skoro vsi mohamedanci. Že med svetovno vojno so Turki nasilno preselili stotisoče Armencev in v današnjem času se vsled gospodarskih posledic meščanske vojne selijo milijoni Kitajcev iz Srednje Kitajske v Mandžurijo. Med temi izseljenci pa tvori kmet večino samo pri Mohamedancih, ki so se preselili iz Grčije v Turčijo in pri Kitajcih. Armence ter ruske in italijanske izseljence pa tvori meščanstvo, trgovci, obrtniki, uradniki in politiki. Šele v zadnjem času se pod pritiskom, ki je neizmerno hujši od nekdanjega pritiska Turkov na Južne Slovane, začelja iz naše Primorske izseljevati tudi naš kmet, n. pr. v Južno Srbijo.

Ker prekomorske države priseljevanje vedno bolj otežkočajo, zato je pred vojno zlasti v Severno Ameriko običajno preseljevanje delavstva močno popustilo in se usmerilo v Južno Ameriko.

Svojevrsten primer izseljevanja nam kaže primer otoka St. Kilda. Ne samo zato, ker kaže primer, ko so se prebivalci otoka, na katerem so živeli več kot 1000 let, izselili, ampak tudi

zato, ker nam življenje prebivalstva na tem otoku kaže svojevrstne kmetijske razmere.

Na zahodni strani Evrope ležita v Atlantskem oceanu velika otoka Velika Britanija in Irska. Od Velike Britanije proti severu leži vrsta otokov, imenovanih Hebridi. Od Hebridov 60 km proti zahodu pa leže v samoti Atlantskega oceana majhni otoki St. Kilda, katerih površina meri komaj 14 km². Največji med temi skalnatimi otoki, St. Kilda, je bil poseljen, izmed ostalih pa so samo trije bili zatočišče množici morskih ptičev in poldivjih ovac.

Ti otočki imajo deževno, vetrovno in megleno podnebje. Zime ni, pravtako pa tudi ni toplega poletja. Vsled vetrov in pomanjkanja prsti, manjka otokom drevje, grmovje pa se stiska v pred vetrom zavarovane kotline in jame. Večino zemlje pokriva trava, kjer so se pasle ovce, katerih volna je nudila prebivalcem glavni izkupiček, in katerih nasoljeno meso jim je bila glavna hrana. Konjev otočani niso imeli, krav malo. Poljedelstvo je prinašalo edino male količine krompirja in ječmena, katerega so mleli z žrnjljami. Pred pomanjkanjem pa so varovale otočane velike množine rib in ptičev s svojimi jajci, perjem in mesom. Za kurivo je služila šota; les je bil taka dragocenost, da pogosto niso niti mrtvih pokopavali v krstah, ampak samo v suknenih rjuhah. Izmed obrti se je razvilo volнено suknarstvo, ki je tvorilo tudi glavni izvozni predmet (okoli 1000 m na leto).

Prebivalstvo je znašalo 1921. l. 71, 1930 ob izselitvi pa še 45 oseb. V prejšnjih časih je doseglo najvišje število 180 prebivalcev. Prebivalci govorijo jezik, ki izhaja iz jezika Keltov, naroda, ki je pod rimsko vlado, torej tik pred Kristusovim rojstvom, živel tudi v naših krajih. Ta stara govorica pa se mora vedno hitreje umikati angleščini. Kot povsod, tako gledajo tudi tukaj ljudje na lažji kruh. Tega so našli v tovarnah in mestih severne Velike Britanije, na Škotskem; obenem z delom pa so se priučili angleščini; slučaj, ki nalikuje n. pr. slučaju z našimi izseljenci na Gornjem Štajerskem.

Radi pomanjkanja lastnih pridelkov so bili otočani že od nekdaj navezani na Škotsko, odkoder so dobivali manjkajočo moko in krompir. Radi silno vetrovnega vremena so mogle pristajati ladje le poleti. Ker je obrežje skalnato in strmo in ker obstoja samo eno mesto, kjer lahko ladje pristanejo, so se morale v vihar-
nih časih ladje vrniti, ne da bi pristale in potrebno izkrcale, vsled česar je nastala na otoku stiska in mnogokrat lakota. Še pred 200 leti je prišla na otok ladja samo enkrat vsako leto, in to poleti.

Zadnje čase so se razmere izboljšale in so ladje prihajale poleti redno vsakih 14 dni, pozimi pa vsakih 6 tednov.

Kljub tem težkim razmeram pa je domovinski čut držal otočane na rodni grudi. Stanovali so v vasi, ki šteje 16 hiš, ki se vrstijo v polkrogu okoli pristanišča. Izmed teh nizkih, kamenitih in revnih hiš, katere pa je že delj časa oživiljal radio, jih je bilo l. 1930. obljudenih samo še deset. V zadnjem času pa so nastopile razmere, ki so pregnale otočane iz St. Kilde. Mladi ljudje so odhajali v škotske tovarne, in po svetovni vojni so ostali doma le še starčki, otroci in ženske. Ovčarstvo in suknarstvo je postalo nemogoče. Izkupiček za sukno, ki je bilo edino sredstvo za nakup moke in krompirja, je odpadel, s tem je postalo življenje na otoku težko in nemogoče.

Ovce so se pasle zlasti na dveh neobljudenih otokih, od katerih leži eden okoli 7 km severovzhodno od obljudenega otoka St. Kilda. Da so lahko te ovce ostrigli, so se vsako leto odpeljali možje na ta otok. Čolnarji so se s čolnom nato vrnili nazaj na St. Kildo, drugi pa so ostali na otoku, dokler niso ostrigli ovac, kar je trajalo okoli 10 dni. Tega napornega prevažanja po vojni ženske niso mogle izvrševati, krepkih možkih pa ni bilo doma. Vsled tega so ostale ovce, takozvane Mouflons, na drugem še težje dostopnem ovčarskem otoku skozi tri leta neostrižene in so popolnoma podivjale, tako da jih ob izselitvi niti niso polovili in vzeli s seboj. Vsled pomanjkanja volne pa je moralo propasti tudi suknarstvo; s tem pa je bila otočanom odvzeta življenska možnost. Angleška vlada je to uvidela ter predlagala otočanom, da se preselijo na Škotsko, kjer dobijo potrebno zemljo. S težkim srcem je zapustilo 28. avgusta 1930. l. 54 otočanov s 573 ovcami in 13 govedi otok St. Kildo in se preselili na Škotsko.

Sličnih slučajev imamo tudi v Sloveniji, posebno okoli rudarskega ozemlja Trbovelj in v Mežiški dolini. Težko gospodarstvo v hribovitem svetu prinaša kmetu pač dosti žuljev in skrbi, a malo dohodkov. Zato stremi v rudnike in tovarne, kjer ima z rednim delom zasigurane dohodke in življenje, česar se o hribovskem posestvu ne more vedno reči. Na vencih planin okoli Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, pravtako pa tudi v Mežiški in nekoliko manj v Dravski dolini je industrija razredčila število samostojnih kmetijskih domov. Voda, plazovi, suša in mraz jemljejo sigurnost visokemu kmetu v hribih in ker radi majhne vrednosti visokega hribovskega posestva ne more kupiti novega v dolini, si poizkusi zasigurati trajen kruh v tovarni ali v rudniku. Kmetijska posestva pa prehajajo v takih krajih v last rudnikov in industrij, okoli kmetijskih domov

pa se po nekdanjih travnikih in poljih razrašča gozd, dom pa razpade v razvaline.

Slučaj St. Kilde kaže na premoč industrije nad kmetijstvom v današnjem gospodarstvu, premoč, ki je očitna na vsem svetu in katero kažejo pri nas opuščene kmetije okoli Trbovelj in v Meziški dolini. Kako izravnati moči kmetijstva in industrije, to pa je osnovno vprašanje današnjega človeka, od katerega rešitve odvisi bodočnost in socialna izoblika ne samo Evrope, ampak celega sveta.

Gospodinjstvo.

Tudi sedaj poleti, ob času največjega dela, ne zanemari stanovanja. Mrčes: bolhe, ščurki, muhe itd. se sedaj po leti najhitreje plodi. Če zamudiš sedaj čiščenje boš imela potem temveč dela predno se te nadlege rešiš. Če si znaš delo urediti, boš gotovo našla tudi tiste pol urice, ki jo moraš posvetiti ureditvi postelj in spalnice.

Kuhinjsko posodo imej zaprto. Doba, ko smo razobešali posodo po zidovih in razstavljali po policah, da se je zaprašila in so jo muhe ponesnažile, je za nami. Seveda moraš tudi sedaj posodo, ki jo spraviš v omare pomiti in obrisati.

Za pomivanje kuhinjskega pohištva, ki je navadno iz nepobarvanega lesa, je najboljša deževnica. Pri tem ne rabiš mnogo mila in prav nič sode, ki les porumeni.

Ali že veste, da so saje prav dobro gnojilo za rastline? Potresite jih po gredicah na vrtu in tudi cveticam v loncih postrezite z njimi!

Kuhinja.

Ruska zeljnata juha. Zarumeni na žlici masti malo čebule, dodaj malo paprike in prav malo vode. V to stresi zrezano goveje ali telečje meso in ga praži. Ko je mehko, prideni na kosce zrezanega krompirja in zrezanega zelja, zalij in kuhaj vse skupaj do mehkega. Nazadnje dodaj še prežganja, da se malo zgosti.

Nadevan piščanec. Piščanca očisti in osoli. Pri vratu ga odpri in ga napolni v celji notranjosti s sledečim nadevom: Zmešaj žlico masla ali masti, prideni 1 jajce, sesekljanega peteršilja in majarona, malo v mleku namočenega kruha in toliko drobtin, da je gosto in osoli. To zmes stlači v piščanca potem obe odprtini zašij in speci. Med peko večkrat pišče oblij z juho. Ko je pečeno, izvleci nitke s katerimi si ga prej zašila in daj razrezano, toda tako, da ostanejo kosi skupaj, na mizo.

Delo na vrtu.

V juliju in avgustu je glavno delo pletev in okopavanje. Okopavanje včasih bolj zaleže kot površno zalivanje. Zelje, ohrovt, karfiole in kolerabe večkrat zalijemo od dežju z gnojnico. Sedaj še lahko sadimo nizki fižol in sejemo zimsko redkev, repo, motovilec in endivjo. Ako hočemo imeti še pozno pozimi peteršilj in korenje ga sejmo v avgustu, da se še mlad utrdi in lahko na prostem prezimi. Čebula in česen sta zrela. Poberemo ju, posušimo v senci in spletemo v vence. Ponekod čebulo in česen pohodijo, da ne bi pognala v seme. To ni priporočljivo. Pustimo ju, da se razvijeta sama do dozorelosti.

Organizacija

Veliko uspelo zborovanje kmetske mladine.

Občni zbor Zveze kmetskih fantov in deklet v Ljubljani. — Uspešno prosvetno udejstvovanje kmetske mladine na vasi

Ljubljana, 21. junija.

Danes dopoldne se je vršil zelo uspel občni zbor „Zveze kmetskih fantov in deklet“. Na občni zbor je prihitela naša kmetska mladina iz cele naše banovine; zastopniki društev kmetskih fantov in deklet so zastopali društva Dramlje, Sv. Jurij ob Ščavnici, Zapoge, Škocijan, Krko pri Stični, Orlo vas, Medvode, Birčno vas, Trgovišče, Notranje gorice, Želimlje, Ribnico na Dol., Središče ob Dravi, Sv. Bolfenk pri Središču, Frankolovo, Sv. Jurij ob Taboru, Stranice pri Konjicah, Beričevo in celjski, novomeški in ljubljanski pododbor. Udeležilo se je občnega zbora tudi veliko uglednih oseb ter zastopnikov raznih ustanov. Ob pol 11. uri je otvoril občni zbor Zvezin predsednik Ivan Kronovšek iz Orle vasi v Savinjski dolini. V iskrenih besedah je pozdravil vso velikoštevilno zbrano kmetsko mladino, imenoma pa gg. bivšega ministra Ivana Puclja, dr. Rika Fuxa, zastopnika Sokola kraljevine Jugoslavije inž. F. Zupančiča, predsednika Zveze Frana Trčka, ravnatelja Zveze slov. zadrug; Albina Prepeluha, svetnika dr. Spiller-Muysa, urednika Milana Mravlječa, zastopnika akademskega kluba „Njiva“ Alojza Gregorčiča, zastopnika Kmetijske tiskovne zadruge Stanka Tomšiča, ravnatelja „Ekonom“ Soršaka in vladnega zastopnika dr. Mašero.

Nato je prečital tov. France Gerželj zapisnik zadnjega občnega zbora. Za njim je govoril Zvezin poslevoedeči podpredsednik tov. Dolfe Schauer, ki je z zadovoljstvom ugotovil, da je Zveza v pretekli poslovni dobi izvršila mnoga plodna dela. Poudarjal je tudi, da smisel za kmetski pokret zelo raste ter da to jasno izpričuje dejstvo, ko se povsod ustanovljajo nova društva, v katerih zelo agilno deluje naša kmetska mladina. Zveza pa je skušala tudi vzgojiti dobrih prosvetnih pionirjev, ki bi vodili vse prosvetno delo na vasi; v ta namen je priredila dva jako lepo uspela prosvetno organizatorična tečaja, na katerih je bilo okoli sto udeležencev iz vse Slovenije. Posebno pa je pri tej prosvetni nalogi podpiral Zvezo ban dr. Marušič, za kar mu Zveza dolguje toplo zahvalo. Zveza je sode-

lovala popolnoma prijateljsko tudi z drugimi prosvetnimi in kulturnimi organizacijami, predvsem s Sokolom in Zvezo kulturnih društev. V pretekli dobi je napravila Zveza velik korak naprej ter jasno začrtala svoje kulturno delo na vasi.

Za tem je poročal Zvezin tajnik tov. France Gerželj. Uvodoma je predlagal, da gre v teh dneh tročlanska deputacija Zveze k banu dr. Marušiču, da se mu zahvali za njegovo naklonjenost ter ga prosi, naj raztolmači Nj. Vel. kralju v imenu Zveze kmetiskih fantov in deklet izraze vdanosti in kmetско-mladinske pozdrave. Vse zvezino delovanje in stremljenje je težilo za tem, da aktivizira ter usposobi kmetско mladino za prosvetno delo na vasi, da najde primerno in odgovarjajočo zaposlitev članstva, bodisi s prirejanjem različnih prosvetnih, gospodarskih, gospodinjstkih in strokovnih tečajev. Velika ovira pri delovanju pa je to, ker nimajo društva lastnega krova, pod katerim bi se vsa mladina zbirala. Da ni bil dosežen cilj v popolni meri, je pa krivo tudi dejstvo, da je primanjkovalo sodelavcev, bodisi šolanih inteligentov ali pa kmetiskih fantov in deklet, nadarjenih s prirodno bistroumnostjo, sodelavcev, ki bi poznali resnične težnje naroda ter šli in opravljali naravnost misijonsko delo, ki je zaobseženo v tistem majhnem podrobnem delu, ki je potrebno za uspešno rast vsakega pokreta. Vendar pa se je v kratkem času zelo mnogo storilo, kar tudi izpričujeta oba tečaja Zveze ter mnoge kulturne prireditve vseh društev. Zveza šteje nad 35 društev s 1629 člani, vendar pa v tej številki še ni jasno prikazan ves pokret, zakaj po vseh naših vaseh so raztreseni kmetски fantje in dekleta, ki v smislu pokreta delujejo, ki pa niso še formalno organizirani. Najmočnejši društvi pa sta Središče ob Dravi in sv. Jurij ob Ščavnici, ki štejeta največ članov in članic ter sta priredili največ prosvetno-kulturnih prireditev.

Nato je podal namesto odsotnega blagajnika tov. Junca blagajniško poročilo tov. Jože Kramar, ki je poudarjal, da je bila ravno blagajna tista največja ovira še uspešnejšega napredka. Na redne dohodke Zveze ne more računati, pomaga si le s podporami, kajti članarina je tako majhna in neznatna, da ne pride v poštev.

V imenu revizijskega odbora Zveze je izjavil tov. Milan Mravlje, da je našel vse v najlepšem redu ter je nato predlagal odboru absolutorij s pohvalo. Ta absolutorij je občni zbor vzel z odobravanjem na znanje.

Po petminutnem odmoru so se vršile volitve ki izkazujejo, da se je odbor zelo pomnožil ter je od njega pričakovati še večjih uspehov. V Glavni odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši in tovarišice: Potočnik Franc, Frankolovo; Gomišček Gavro, Celje; Klinc Ladislav, Gorenje polje; Zorko Cvetko, Družinska vas-Bela Cerkev; Peršina Jože, Toplice pri Novem mestu; Matko Jože, Gotna vas pri Novem mestu; Šimenc Alojz, Beričevo; Blaž Jože, Tomačevo; Janhar Valentin, Medvode; Nemeč Ivan, Slov. Konjice; Šavora Ivan, Središče; Hočevar Alojz ml., Struge; Kramar Alojz, Želimlje; Hočevar Alojz, Zapoge; Alič Rezika, Notranje gorice; Arhar, Št. Vid nad Lj.; Fran Trček, ravnatelj, Ljubljana; inž. Tržan, Ruše; Ivan Peček, Ribnica na Dolenjskem in Franc Šobar, Toplice pri Novem mestu. V izvršilni odbor pa: Ivan Kronovšek, predsednik, Orla vas; dr. Maček Viktor, I. podpredsednik, Ljubljana; dr. Igor Rosina, II. podpredsednik, Maribor; France Gerželj, tajnik, Ljubljana; Stanko Deu, blagajnik, Ljubljana; odborniki: Josip Junc, Ljubljana; Jože Bradač, Ljubljana; France Kovič, Ljubljana; dr. Janže Novak, Ljubljana; Jenko Marjanca, Ljubljana; Marc Pavel, Ljubljana; ing. Štrajner, Ljubljana, Skrabar Stane, Ljubljana; Ivan Brečeljnik, Zg. Šiška; Anton Knez, Vič; Čuček Zoranka, Ljubljana; Albert Sla-

voljub, Račje. *Revizijski odbor*: Jože Kramar, Ljubljana; Milan Mravljec, Ljubljana in Joso Cuček, Ljubljana.

Po volitvah so pozdravili zbrano kmetsko mladino posamezniki in zastopniki raznih gospodarskih in kulturnih ustanov. Prvi je pozdravil zborovalce bivši minister tov. Ivan Pucelj, ki je izvajal: Pozdravljam vas v svojem in imenu starejše generacije, ki gleda z veseljem in dopadanjem na vaše delo. Vi ste tisti, ki morate orati ledino, vendar pa od tega trdega dela lahko pričakujete največ uspehov. Prej je bila vas pozabljena; da je tako, je bila tudi sama kriva, zakaj danes gre življenje tako, da je treba zastaviti komolce in dosti dela, da te ne odrinejo. Znanе so vam kraljeve besede, da je vas prva. Zavedajte se tega ter opravljajte svoje dolžnosti, zakaj, če se zavedate dolžnosti in jih tudi izpolnjujete, lahko tudi uživate vse pravice, ki vam gredo. Vas ima pravice in dolžnosti. Dolžnosti so ji nalagali vsa leta, s pravicami pa je bila bolj slaba. Ker so bile razmere take, stari pač niso imeli dovolj uspeha, vi jih boste pa imeli, ker greste na delo z mladeniškim ognjem. Kot je dejal vaš tovariš, na misijonski način morate zgrabit i za prosvetno delo v vasi s požrtvovalnostjo in ljubeznijo. In trda ledina, ki jo orjete, vam bo hvaležna za vaše delo.

Zborovalci so z odobravanjem in navdušenjem sprejeli pozdrave svojega tovariša min. Ivana Pucelja. Nato je pozdravil zborovalce inž. F. Zupančič. Navdušen je, ko vidi toliko zbrane mladine, ki se resno zanima za vsa pereča vprašanja. Posebno za vprašanja v gospodarstvu, ki zelo trpi vsled občutne krize. Mladina bo tista, ki bo prebila jeklen obroč, ki se stvarja ter našla predor na svetovni trg. Z združenimi močmi se da mnogo napraviti, z organizacijo v združništvu.

Dr. Riko Fux je pozdravil zbrane v imenu Sokola, s katerim prijateljsko in vzajemno sodeluje Zveza. Za njim pa je izjavil tov. dr. Janže Novak besede o Kmetiski Prosveti ter povdarjal potrebo starešinske organizacije Zveze. Povsod tam, kjer so društva kmetskih fantov in deklet, naj se ustanovi tudi starešinska organizacija „Kmetiska Prosveta“, ki naj roko v roki deluje z društvom za dosego ciliev kmetskega gibanja. Zbrati je treba vso prirodno in vso šolano inteligenco, ki je spoznala veliko in važno misijo kmetskega gibanja. Izrekel je tudi najtoplejše zahvalo dosedanjemu podpredsedniku tov. Schauru za vse njegovo plodonosno delo, ki ga je opravljal skozi štiri leta v Zvezi. V iskrenih besedah pa je pozval tudi predsednika tov. dr. Mačka, naj se z vneto zavzetostjo za pokret kmetske mladine, kajti mnogo dela je odvisno ravno od njej.

Zatem so pozdravili zborovalce še naslednji: Stanko Tomšič v imenu Kmetijske tiskovne zadruge in tov. Alojz Gregorčič v imenu akademskega kluba „Njiva“. Tov. predsednik se je vsem najtoplejše zahvalil za izražene pozdrave.

Sledil je referat tov. dr. Mačka o Sokolstvu in Društvih kmetskih fantov in deklet, kjer je pokazal v sokolskih četah odnosno sokolskem pokretu novega činitelja na polju prosvete v vasi. Povdarjal je predvsem, naj sodelujeta kmetsko-mladinski pokret in Sokol v prijateljskih odnošajih. Od navzočih, kakor tudi od zastopnika Sokola, je bila sprejeta nato naslednja resolucija:

Na občnem zboru Zveze kmetskih fantov in deklet dne 21. junija 1931. združena kmetska mladina pozdravlja v sokolskem pokretu na vasi novega prosvetnega činitelja, ker uvideva utemeljenost sokolskega pokreta v njegovih telesnih in duševnih vzgojnih nalogah in vzgoji državljanske zavesti.

Smatra pa, da sokolski pokret kot vsedrjavni in vsenarodni ne more izčrpati tudi vseh tistih nalog, ki si jih je zadal naš pokret, stremeč izrazito po

kulturni in gospodarski osamosvojitvi ter duhovni samostojnosti kmeta po kmet-ski mladini.

Zato se bo naša organizacija ravnala tudi napram sokolski organizaciji, ki se na vasi širi po četah, po preizkušenem načelu prijateljskega sodelovanja. V dolžnost si bomo pa šteli, da bomo kot posamezniki vedno stali v ospredju sokolskega pokreta na vasi, ker bi sicer ne prišlo do veljave v samem pravilniku sokolske čete postavljeno načelo, da veljaj četa predvsem kmetu in njegovemu dvigu. Pozivamo tedaj naše fante, da zavzamejo v sokolstvu na vasi prve vrste, ker bodo sicer prirodno potisnjeni v ozadje, tako da bi četa izgubila svoj osnovni pomen.

Delo na vasi naj se torej med društvom in četo razdeli tako, da tvorita oba delovno celoto, odnosno delujeta vzporedno, vsaka posvečujoč posebno pažnjo svojstvenim nalogam.

O potrebi čim bolj prijateljskega sodelovanja med Sokolom in Društvu kmetjskih fantov in deklet, sta govorila še tov. dr. Novak in tov. R. Fux.

Nato pa je predsednik Iv. Kronovšek zaključil lepo uspelo zborovanje kmet-ske mladine ter predvsem pozival, naj se slehernik, ki se bo vrnil v svojo vas posveti vse svoje razpoložljive sile napredku vasi v kulturnem, gospodarskem in socialnem oziru, ker bomo le na tak način dosegli lepšo in boljšo bodočnost našega naroda.

Lepa manifestacija kmetjskega dela — Velika Zvezina tekma koscev.

Popoldne — po občnem zboru — pa je priredila Zveza v Beričevem pri Ljubljani veliko in zelo uspelo svojevrstno tekmo koscev za naslov Zvezinega prvaka, oziroma prvaka Dravske banovine. Kljub obetajočemu se dežju so se zgrinjale na avtomobilih, kolesih, vozovih in tudi peš množice kmetjskega in tudi mestnega prebivalstva v Beričevo, da si ogledajo tekmo in vidijo, koliko lepote je v kmetjskem delu na vasi. Na prostranem Pečnikarjevem travniku se je zbrala nad 2 tisočglava množica. Po tretji uri je prikoralo na travnik 39 koscev s kosami na ramah. Lepa vrsta zdravih in krepkih kmetjskih mladeničev, ki so se šli boriti za naslov prvaka. Na travniku, kjer so bili odmerjeni posamezni pasovi, so se kosci postavili vsak k svojemu pasu ter so na dano znamenje pričeli tekmo-vati. Tekma je bila zelo naporna, ker je pred nekaj dnevi toča popolnoma pobila travo. Vendar pa je bilo veselje gledati tekmujoče kosce, za katerimi so v trenutku rasle redi pokošene trave. Pa tudi dež je počel polagoma nagajati. Za glavno tekmo se je vršila še tekma koscev-škricev, ki je nudila prisotnim obilo zabave, smeha in veselja.

Silen nalive, ki nam je ves čas grozil, je privedel mnogo ljudi v zavetje k Iv. Gradu, kjer je priredilo naše „Društvo kmetjskih fantov in deklet“ iz Beričevega lepo veselico. Bila je to dostojna in lepa prireditvev kmetjske mladine. Tam so tekmovalci čakali na rezultat, ki ga je komisija kmalu nato razglasila. Pred razglasitvijo rezultata pa je tov. dr. Novak v močnem govoru prikazoval silo in lepoto kmetjskega dela, pa tudi vso napornost in trud, ki sta v zvezi s tem delom. Nato pa je razglasil izid tekmovanja.

Prvo nagrado in naslov Zvezinega prvaka v čistoči in hitrosti košnje je osvojil tov. Alojzij Avsec iz Beričevega, ki je dosegel 26 točk. Zastopnik bana dr. Marušiča g. dr. Brezigar mu je osebno izročil v imenu bana banovo nagrado: uro z verižico; v uro so gravirane besede: „Zmagovalcu

na tekmi koscev v Beričevem 21. 6. 1931., ban dr. Marušič, Zvezin podpredsednik tov. D. Schauer pa mu je izročil Zvezino nagrado Din 200.— Navzoči so zmagovalcu krepko vzklikali ter mu toplo čestitali. Prvo nagrado in naslov prvaka v čistoči košnje je sprejel tov. Ivan Ocvirk iz Sv. Jurija ob Taboru, ki je dobil brzoklepalnik, dar tvrdke F. Kratz iz Stražišča pri Kranju in Zvezino nagrado Din 150.—; nagrada: ura, dar Zveze slovenskih zadrug in Zvezina nagrada Din 100.— Ludvik Mastnak iz Dramelj; 3. nagrada: razpršilnik, dar „Kmetijske družbe“ in Zvezina nagrada 50.— Din je pripadla tov. Jože Gostincu iz Beričevega; 4. nagrado: uro budilko, dar Konzorcija Kmetiskega lista in Zvezino nagrado Din 50.— je sprejel tov. Franjo Žle iz Beričevega; 5. nagrado: pnevmatiko, dar tvrdke „Centra“ v Ljubljani in Z. nagrado Din 25.— je prejel tov. Anton Majdič iz Beričevega; 6. nagrado: listnico, dar naše „Grude“ in Zv. nagr. Din 25.— je sprejel tov. Alojzij Kramar iz Želimelj; 7. nagrado: knjige, dar Kmet. tisk. zadr. in Zv. nagr. Din 25.— je sprejel tov. Ivan Kronovšek iz Orle vasi; 8. nagrado: knjige: dar Konzorcija „Jutra“ in Zv. nagr. Din 25.— je sprejel tov. Ivan Grad I. iz Beričevega; 9. nagrada: knjige, dar Konzorcija „Jutra“ in Zv. nagrada Din 25.— je sprejel tov. Franc Lenček iz Kleč; 10. nagrado: koso, dar tvrdke Globočnik iz Tržica in Zv. nagr. Din 25.— je sprejel tov. Ivan Grad II. iz Beričevega; 11. nagrado: koso, dar iste tvrdke in Zv. nagr. Din 25.— je sprejel tov. Jože Pelc iz Ribnice; 12. nagrado: koso, dar iste tvrdke in Zv. nagr. Din 25.— je sprejel tov. Rudolf Veselko iz Središča; 13. nagrado: koso, dar iste tvrdke je sprejel tov. Jože Jager iz Dramelj; 14. nagrado: koso, dar iste tvrdke je sprejel tov. Josip Vodnik iz Tomačevega; 15. nagrado: koso, dar tvrdke Schneider & Verovšek iz Ljubljane je sprejel tov. Martin Babnik iz Tomačevega; 16. nagrado: koso, dar iste tvrdke je sprejel tov. Jakob Rojnik iz Sv. Jurija ob Taboru; 17. nagrado: koso, dar iste tvrdke je sprejel tov. Franc Blisk iz Straže; 18. nagrado: kose, dar iste tvrdke je sprejel tov. Luka Cunder iz Tomačevega; 19. nagrado: koso, dar tvrdke K. Ahačič iz Tržiča je sprejel tov. Grad iz Dragomlja; 20. nagrado: koso, dar iste tvrdke je sprejel tov. Viktor Mertik iz Sv. Jurija ob Ščavnici; 22. nagrado: koso, dar tvrdke Breznik & Fritsch iz Ljubljane je sprejel tov. Franc Knafelc iz Birčne vasi; 23. nagrado: koso, dar iste tvrdke je sprejel tov. Jakob Raušl iz Središča; 24. nagrado: kolo, dar iste tvrdke je sprejel tov. Tone Peček iz Ribnice; 25. nagrado: koso, dar tvrdke Josip Zalca & Comp. iz Ljub-

Z naše velike tekme koscev v Beričevem, 21. junija 1931.

ljane je sprejel tov. Jože Bregar iz Beričevega. — Zelo dobro je kosil tudi tov. Alojz Platner iz Groblja v Sav. dolini, izpadel pa je, ker ni kosil na pravi cilj.

Pri tekmi koscev-škricev je dobil prvo nagrado tov. Leo Iglič, magistratni sluga v Ljubljani; drugo urednik „Kmetškega lista“ tov. Milan Mravljje; tretjo tov. Josip Toplak iz Ljubljane in četrto (oziroma zadnjo in tolažilno) tov. Franc Kocjan. Vsi so dobili umetniško izdelane diplome, v znak priznanja, da še niso pozabili vilteti kose. Diplome je izdelal naš tovariš akademik Drago Sever.

Po razglasitvi izida tekme se je vršila kmetška prireditev, ki je lepo in prav dostojno zaključila celotno prireditev kmetške mladine. Na ta svoj veliki praznik je lahko vsa kmetška mladina ponosna, saj je bil eden izmed največjih manifestacij kmetsko-mladinskega gibanja v poslednjih časih vsega našega udejevanja. Ni, da bi take naše praznike podcenjevali in z njimi ne računali pri vsakem koraku, biti nam morajo nov in močan kamen v zgradbi našega pokreta. In tudi najmočnejše in najdostojnejše sredstvo, ki obenem podpira in daje izraza naši organizaciji, so ravno taki veliki naši prazniki, ko pridemo od povsod, iz vseh krajev naše domovine in se postavimo kot en mož, ena misel in en utrip srca v sredo življenja. Z veliko voljo in mnogim naporom moramo prirediti sleherni leto tak praznik. Vem, da bo vsa naša mladina takega praznika vesela, bo zanj navdušena ter zanj zastavila svoje delavne roke in bistrega duha. Od leta do leta pa bomo kot neomajna, nezlomljiva vrsta korakali svojim ciljem čim bližje in bližje.

Francé Gerželj.

Iz Zveze: Od občnega zbora so se vršile tri seje. Bile so predvsem posvečene razmotrivanju bodočega našega dela. Zveza bo na vsak način skušala razširiti svoje delovanje ter bo predvsem skušala v večji meri podpirati vsa društva in skrbeti, da se celoten pokret razširi in ojači. Delovanje v bodoči poslovni dobi bo zavzemalo že naš preiskujen program; treba ga bo le razširiti in mu dati še boljše vsebine. Zveza bo skušala po svojih delegatih obiskati vsa društva. Povsod se zanimati za potrebe in želje ter jim po možnosti tudi ugoditi. Delo se bo nekako razdelilo na posamezne odseke in referente. Tudi knjižnico je treba dokončno urediti in nato pričeti poslovanje. Tozadevno pa bomo še obvestili vsa društva. Da se naš pokret čim bolj utrdi tudi v javnosti, bo poskrbel „Tiskovni odsek“, ki si je nadel nalogo, da se zanima za vse pojave bodisi idejne ali organizacijske ter jih nato objavlja v našem časopisju, obenem pa tudi skrbi za izpopolnitev našega kottička „Organizacija“, ki ga prinaša „Gruda“. Referat za srednjeolce in akademike pa bo v stalnih stikih z našo študirajočo mladino. Vsi ti odseki in referati bodo pa vršili organsko in povezano delo v smeri našega pokreta. Obširno in podrobno bomo o vsem poročali prihodnjič.

Članski znaki — Deteljice. Vsem društvom oziroma članstvu sporočamo, da smo že sprejeli s Češke naše znake. Kdor jih želi, naj sporoči Zvezi, da mu jih pošlje. Vsak znak stane Din 5.—

Vsem društvom oziroma „Grudnim“ dopisnikom. Tiskovni odsek naše Zveze si je nadel med drugim tudi nalogo, da čimbolj izpopolni naš Organizacijski vestnik v „Grudi“ tako, da ne bo izostalo nobeno poročilo tudi našega najmanjšega dela, ampak da bo ta vestnik pravo ogledalo vsega našega delovanja. Vsled tega se Tiskovni odsek obrača na vse naše dopisnike s prošnjo, da redno pošiljajo poročila o društvenem delovanju ter o vseh našega pokreta se tičočih stvareh, ki bodo objavljena v „Grudi“. Na ta način si bomo z največjo

lahkoto polagoma zbrali gradivo in dokumente našega pokreta. Dopisniki, pridno dopisujte o vseh naših zadevah in našem delovanju!

Načelnik „Tisk. ods.“

Vse naše člane in prijatelje prosimo, da se zavzamejo tudi za naš oziroma njih tisk, posebno za „Gruda“, ki je naše glasilo. Vsak bodi naročnik „Grude“, kajti čim več naročnikov „Grude“ bo, tem boljša bo „Gruda“ i po vsebini i po obsegu. Seveda plačujejočih naročnikov. Glejte, vsaj za svoje stvari se moramo od srca pobrigati in se zavzeti zanje. In „Gruda“ je vsa naša. Zato ne smemo dopustiti, da preneha izhajati, marveč jo podpirajmo, plačujmo naročnino in dobivajmo ji novih naročnikov. Naš pokret raste, zato naj raste tudi naša „Gruda“! In njena rast je v vsej meri odvisna le od nas vseh in nikogar drugega.

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo, dne 31. maja se je vršila na travniku g. L. Ivanjšiča tekma, in to izbirna tekma koscev pod vodstvom „Društva kmet-skih fantov in deklet“. Tekme se je udeležilo mnogo občinstva in 6 najboljših koscev okolice, tako da je bila konkurenca zelo velika. Prvo nagrado je dobil pos. sin Viktor Mertik, ki je šel tudi na tekmo koscev za prvenstvo Zveze na dan 21. junija v Beričevem pri Ljubljani. Drugo nagrado je dobil Jakob Kreft, letnik 1931 „Grude“, in tretjo nagrado, naročnino „Kmetškega lista“, tov. Janez Senčar. Po končani tekmi je navzočim v lepih besedah pojasnjeval pomen in važnost kmetškega dela tov. Ivan Nemeč. Ves čas košnje je sviral društveni tamburaški zbor.

Javni nastop kmet-skih sokolskih čet v Slovenski Bistrici.

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo, 7. junija je zopet stopilo na plan naše „Društvo kmet-skih fantov in deklet“. Uprizorilo je igro „Županova Micka“ pod vodstvom tov. Nemeča. Težko je v teh dneh hoditi kmet-skim fantom in dekletom k vajam. Povsod je delo. Vendar je igra pokazala sad trudapolnega dela v večernih urah. Starejši diletantje so pokazali že svojo gledališko sposobnost. I. Nemeč, tov. Kolar je v kratkih besedah opisal kmet-sko misel. Sokolski izlet v Ljutomeru, ki se je vršil istega dne je odvalil res mnogo ljudi, vendar je treba poudariti, da se je ljudstvo že bolj začelo zanimati za naše prireditve. Upamo in želimo podpore povsod, ne oziraje se na deljena mišljenja.

Orla vas. Tukajšnja kmet-ska sokolska četa je priredila v torek 9. junija v ljudski šoli predavanje o sokolstvu. Predaval je tov. Jože Jarho o temi „Nova pota naše mladine“. Predavatelj je podal v svojem prevanju zgodovino sokolstva in njega smernice ter prikazal važnost organizacije tudi za kmet-sko mladino. Predavanje je bilo lepo obiskano.

Birčna vas pri Novem mestu. Tudi naše društvo kmetских fantov in deklet se zaveda svoje plemenite naloge ter vrši svoje prosvetno in kulturno delo v veliko zadovoljstvo vseh okoličanov. Praznovalo je na zelo lep in poučen način Materinski dan. Ob tej priliki je priredilo dve dramski igri, ki sta prav močno uspeli. Pa tudi različna koristna in poučna predavanja se vrste nedeljo za nedeljo. Naše društvo, kakor tudi vse prosvetno in kulturno delo na naši vasi zelo podpira naše učiteljstvo, ki nam ob vsaki priliki priskoči na pomoč. Pričakujemo tudi ustanovitve pevskega odseka in kmetске sokolske čete, tako da se bo potem udeleževanje še bolj ojačalo in poglobilo.

Želimlje. Tudi društvo kmetских fantov in deklet v Želimljah na Dolenjskem je priredilo v juniju prav lepo uspelo tekmo koscev. Tekmi je prisostvovalo mnogo ljudi, ki so z zanimanjem sledili poteku tekme. Podrobni rezultati tekme nam pa niso znani. Pričakovati pa je, da se društveno življenje zopet oživi, dasi je odšlo več fantov — pridnih in delavnih organizatorjev — v tujino iskat zaslužka in kruha; vsi, ki so še doma imajo pa voljo in kmetско-mladinska misel jih vodi k delu.

Podhosta na Dolenjskem. Tudi v Podhosti so kosci tekmovali. Tudi na Dolenjskem dosega gibanje kmetске mladine prav lepe in zadovoljive uspehe. V nedeljo, na Vidov dan je priredilo „Društvo kmetских fantov in deklet“ v Podhosti pri Toplicah zanimivo in uspelo tekmo koscev. Tekmi je prisostvovalo veliko število kmetskega prebivalstva iz vseh bližnjih vasi, pa tudi iz Novega mesta je bilo mnogo gostov, ki so z veseljem in odobravanjem sledili tekmi naših kmetских fantov. V tekmi se je s krepkimi fanti meril celo 60 leten starček, ki je dosegel prav lep uspeh. Po končani tekmi je ocenjevalna komisija razglasila izid tekme. I. nagrado (Din 60, koso, osovnik in oslo) je dosegel Mavsar Jože iz Meniške vasi; II. nagrado (Din 40, koso, osovnik in oslo) Poglajen Alojz iz Podturna; III. (kosa, osla in 30 Din) Viktor Pervina iz Straže; IV. (kosa, osla in 10 Din) Šobar Anton iz Dol. Sušic; V., VI., VII. pa Mavsar Franc iz Romanje vasi, Zupančič Franc iz Meniške vasi in Lavrič Anton iz Gor. polja. Fantje kosci so po tekmi južinali kmetско južino kar na travniku. Tov. Bradac Jože pa je vse navzoče navduševal za kmetско delo; povdarjal lepe a tudi težke strani kmetskega dela ter prikazal zbrani kmetски mladini potrebnost organizacije ter splošnega izobraževalnega dela, za katerega je že zastavila svoje roke in svojega duha. Sledila je nato kmetška prireditve na vrtu g. Dolinarja, ki je potekla v pravem kmetskem razpoloženju. Kmetски mladini pa želimo še več takih lepih lepih uspehov, zakaj ona je v prvi vrsti poklicana, da doprinese največji delež v kulturni smeri našega naroda. To pričakujemo od dolenjske kmetске mladine in vemo, da bo to tudi dosegla.

Ribnica na Dolenjskem. V nedeljo, 14. junija je priredilo „Društvo kmetских fantov in deklet“ v Ribnici tekmo koscev, ki je prav dobro uspela, kljub protiažitaciji in prepovedi. Večja množica gledalcev je z veseljem in zanimanjem motrila potek tekme. Prvo nagrado je odnesel tov. Anton Peček iz Hrovače, drugo tov. Franc Klun iz Nemške vasi, tretjo tov. Franc Petek in četrto tov. Jože Šmuc iz Gorenje vasi.

Straža-Valta vas, Zborovanje kmetске mladine v Valti vasi-Straži. V nedeljo popoldne, 5. julija, se je vršilo v Valti vasi na Dolenjskem zelo lepo uspelo zborovanje kmetске mladine iz Valte vasi in Straže. Zborovanja se je udeležilo veliko število naše kmetске mladine, ki poslednje čase zelo agilno ter smotreno deluje za napredek in kulturni podvig naše vasi na Dolenjskem. V začetku zbo-

rovanja se je vršila širša seja novomeškega pododbora Zveze kmetjskih fantov in deklet. Sejo je otvoril predsednik F. Solar, za njim pa sta govorila še tov. L. Klinc in Mišič; vsi so poudarjali potrebo čim agilnejšega delovanja vseh edinic kmetjsko-mladinskega gibanja. Nato pa je otvoril zborovanje in ustanovni občni zbor „Društva kmetjskih fantov in deklet“ tov. Mišič, ki je z zadovoljstvom ugotovil, da se mladina za pokret z vneto zavzema ter povsod ustanavlja svoje Kmetjsko-mladinske edince. Za njim je govoril kot delegat Zveze kmetjskih fantov in deklet v Ljubljani tov. dr. V. Maček, ki je v daljšem govoru razpravljal o pomenu in važnosti kmetjsko-mladinskega gibanja, podal bistvene točke v idejnem oziru, poudarjal cilje, ki si jih je zastavilo kmetjsko-mladinsko gibanje, kakor tudi silno kulturno in prosvetno delo, ki čaka vso našo kmetjsko mladino. Tov. Bradač pa je za njim nazorno in stvarno prikazoval administrativno in organizacijsko delo, ki je nujno potrebno v vsakem društvu, da to društvo v resnici tudi v pozitivni smeri doseže uspehe. Govoril je še tov. F. Mlinar iz Podhoste. Nato so se vršile volitve v odbor novoustanovljenega društva. Za predsednika je bil izvoljen tov. Anton Tisovec iz Valte vasi, za tajnika pa tov. Ladi Šurla iz Straže, vsi ostali odborniki so tudi sami kmetjski fantje iz Valte vasi in Straže. Gotovo je, da bo novo društvo s požrtvovalnostjo in delavnostjo doseglo lepe uspehe ter bo zastavilo vse svoje sile za prosep kmetjskega ljudstva in njegovih teženj. Zelo uspelo in dobro obiskano zborovanje je nato zaključil tov. Mišič, ki je pozival vse navzoče k čim agilnejšemu delovanju ter poudarjal, naj vsak postavi na svoje mesto celega moža ter vstraja pri delu, ki mu je poverjeno.

Žanjice - tekmovalke v Sv. Bolfenku pri Središču.

Sv. Bolfenk pri Središču: Tekma žanjic v sv. Bolfenku pri Središču. Da naša kmetjska mladina ne spi, ampak da marljivo deluje, nam nam je pokazala preteklo nedeljo 12. t. m., ko je društvo kmetjskih fantov in deklet priredilo tekmo žanjic. V povorki, kateri na čelu so bili jahači, so korakale žanjice ob zvokih harmonike in klarineta, za njimi pa množice občinstva, so prispeli na njihovo tovariša Mirka Kolariča, ki je bila za žetev že razdeljena v deset $1\frac{1}{8}$ m

širokih in 68 metrov dolgih pasovih, da so žanjice pokazale tudi vztrajnost. Ker je bila to prva prireditev te vrste v našem kraju in pa dejstvo, da kmetska samozavest raste, je prihitelo kar leze in gre od daleč in blizu, da vidi delo naše mladine. Po pozdravnem nagovoru in žrebanju, so žanjice zavzele svoje prostore. Na dano znamenje so zapeli srpi svojo bojno pesem in deset tekmovalk j eodlagalo snop za snopom. Katera bo prva? — tako so ugibali navzoči, ki so z vso pozornostjo opazovali potek žetve. Bil je res veličasten pogled, ko so naša dekleta sredi množice občinstva, vkljub hitrosti delale čisto in vestno, da je bilo snopje, ki so ga fantje sproti povezovali, res vzorno. Po preteku 15 minut 45 sekund je že na cilju **Puklavec Liza**, malo za njo pa **Podgorelec Tilka**, ki so bile pozdravljene z velikim aplavzom. V malih presledkih sledijo ostale tekmovalke. Ko je ocenjevalna komisija, ki so jo tvorili poleg g. **Petra Orešnika**, kot zastopnika sreskega načelnika še gospodje **Ivan Tomažič**, **Ciril Zabavnik**, **Stanko Čurin** in gospe **Marija Novak** in **Fračiška Štampar**, pregledala kvaliteto dela in ugotovila število snopov, smo se vsi podali na vrt tov. Kolariča, kjer so naše vrle žanjice in vezači pod lipo prav po domače južinali. Sledilo je poročilo ocene in razdelitev nagrad.

1. Puklavec Liza z 19 snopi; 2. Podgorelec Tilka z 24 snopi, obema je ocenjevalna komisija priznala prvenstvo, prva na času, druga pa takoj zanjo s 5 snopi več, dobi vsaka po 60 Din, prva še venec iz klasja;

3. Vogrinec Micika z 19 snopi dobi 30 Din;
4. Vincetič Micika z 24 snopi, dobi srp in konjak;
5. Kolarič Pavlina z 24 snopi dobi srp in nogavice;
6. Štampar Lojzka, z 20 snopi dobi ruto;
7. Zabavnik Danica, z 24 snopi dobi ruto;
8. Zabavnik Micika, z 31 snopi dobi ruto;
9. Štampar Anica, z 22 snopi dobi ruto;
10. Kolarič Dušica, z 22 snopi, nogavice.

Kmetska mladina, ne sramuj se kmetškega dela, nasprotno bodi ponosna naj in v tem pravcu delaj naprej za napredek in povzdigo kmetške vasi, da pride do one veljave ter pravice, ki ji po naravi pripada, kajti pomembne so besede Njeg. V. kralja: „Vas je vse, brez vasi ni ničesar“.

Frankolovo: Tekma koscev v Socki. „Društvo kmetških fantov in deklet“ na Frankolovem je priredilo na praznik, 29. junija ob 3. uri popoldne tekmo koscev v Socki pri Novi cerkvi. Ta dan je bil za Socko pravi kmečki praznik, kajti kaj takšnega še ni videla Socka. Že v soboto so fantje in dekleta pridno pripravljali za to slovesno prireditev. Med mladino se je samo to govorilo, kako mora biti vse čim boljše in čim lepše. Tako je prišel zaželjeni dan 29. junij. Že ob 13. uri so se zbrali kosci s kosami, dekleta z grabljami in venci pri Spegliču v Trnovljah. Ob pol 15. uri je bilo polno občinstva zbranega. Prišla je še godba na pihala naproti. Potem je krenila cela kmečka vojska iz Trnovlj proti Socki. Najprej so šli godci, za njimi je osmero koscev vihtelo visoko svoje kose, potem grabljice in mnogoštevilno občinstvo. V Socki je ljudstvo kar nestrpno čakalo na kosce. Cenilo se je, da je bilo okrog 2000 gledalcev. Fantje so prišli s kosami po cesti, krenili skozi slavolok, ki je nosil napis: „Pozdravljeni kmečki fantje in dekleta“, na „Bolčevi“ hiši pa je vihrala trobojnica.

Tekmovali so tile fantje: Slavko Šibanc, M. Senič, A. Golob, I. Samec, G. Šibanc, A. Šibanc, Leopold Skutnik vsi iz Trnovlj in France Tijavž ml. iz Frankolovega. Izid tekme je bil tale: Alojz Šibanc 10 točk; Ivan Samec 10 točk; Gustl Šibanc 10 točk; Franc Tijavž 9 točk; Golob Alojz 8 točk; Skutnik Leopold 7 točk in Miha Semič 7 točk.

Po tekmi je ocenjevalna komisija, ki so jo tvorili tov. I. Jekl, A. Škoflek, F. Potočnik in F. Arlič pregledala delo in določila nagrade. Po tekmi je na zbrano ljudstvo imel govor tov. Franc Potočnik, ki je v svojem govoru omenjal, da od kmečkega dela vse živi in da ravno kmečko delo zasluži, da ga najvišje ocenimo in spoštujemo. Potem nam je razložil pomen kmetsko-mladinskega gibanja in spreobrnjanja.

Naj bo na tem mestu omenjeno da gre vsa čast in hvala, da je prireditev tudi gmotno dobro uspela, predvsem tovarišu Slavkoti Šibancu in tov. Pavliki in Miciki Šibanc, ki so bili ves čas pridni, vztrajni in globoko požrtvovalni pri tem delu.

Središče ob Dravi. „Društvo kmetskih fantov in deklet“ v Središču ob Dravi priredi v soboto 15. avgusta, na praznik Velikega šmarna veliko tekmo koscev in kmetsko-mladinsko prireditev ter tekmo kolesarjev. Vabljeni vsa kmetsko-delavska mladina ter vsi prijatelji mladine.

Vače: Uspela tekma žanjic v Hotiču pri Litiji. Doslej smo bil vajeni tekem kolesarjev, motociklistov, nogometašev in podobno, o tekmah žanjic ali koscev pa do zadnjih časov nismo mnogo čuli. — Zveza kmetskih fantov in deklet v Ljubljani, ki združuje v sebi številna društva kmetskih fantov in deklet iz cele naše banovine, pa si je nadela hvalevredno nalogo, prirediti tudi tekme koscev, žanjic, sploh tekmovalje v kmetskem delu. S tem hoče v mladini vzbuditi ljubezen do kmetskega dela. Mi vsi vemo kolike važnosti je ravno kmetsko delo; a koliko je vpoštevano? Ravno s temi in podobnimi prireditavami pa mu hoče kmetska mladina priboriti ono čast in ono dostojanstvo, ki mu po njegovi važnosti tudi po vsej pravici pripada. Dokazati hoče, da kmetsko delo ni sramotno!

Pred nedavnim se je v Beričevem vršila tekma koscev, ki jo je priredila Zveza kmetskih fantov in deklet. Naši fantje-kosci so na tej tekmi tekmovali za naslov prvaka Dravske banovine. V nedeljo, 12. julija pa je v Hotiču priredilo društvo kmetskih fantov in deklet iz Vač tekmo žanjic. Prijazna vasica Hotič je oddaljena pol ure od postaje Kresnice; prepelješ se s čolnom preko Save, nato pa greš po vijugasti lahno napeti cesti mimo redko posejanih hiš.

Vsa vas se je v nedeljo zbrala, prišli pa so tudi iz bližnjih vasi in celo iz Ljubljane in njene okolice jih je bilo prav lepo število. Komaj si dobro ogledamo njivo, kjer se ima vršiti tekma, že začujemo za hrbotom glas harmonike. Iz bližnjega griča se je pomikala povorka fantov in deklet z godcem na čelu. Med njimi so bile tudi žanjice. Srpi so se lesketali v solncu, fantje so vriskali, vmes pa se je čulo lahno petje deklet: „Na Gorenjskem je fletno, kjer ajda zori...“

Tekmovalo je devet deklet. Odmerili smo še vsaki svoj kos (4 krat 9 m). Nato so pričele dekleta tekmovali. Še zadnjič je vzvalovilo zlato pšenično morje v dihu lahnega poletnega vetriča, na to pa trudno nagnilo svoje klasje. — Deset minut je rabila prva, nato pa so ji po vrsti sledile vse ostale. Komisija, ki so jo tvorili trije domačini in zastopnika ljubljanske Zveze tov. Ivan Brecljnik

in Tone Knez, je imela težavno delo. Klasifikacija je otežkočena v toliko, ker tu ne pride v poštev samo hitrost, ali daljava ali višina, kakor pri drugih tekmah. V poštev pride več momentov naenkrat. Treba je pogledati čas, kako je požeto, kako so narejeni snopi itd. Na podlagi vseh teh okolnosti je komisija prisodila prvo nagrado tov. Mariji Zupančič; druga je bila tov. Pavla Osolnik in tretja tov. Roza Klinc iz Vač. Razlika v času je bila med prvo in poslednjo samo 4 minute, kar kaže, da je bila glede časa huda konkurenca.

Po tekmi se je vršila domača prireditev na vrtu gostilne „Pavliha“, kjer so se prvimi trem žanjicam razdelile nagrade, sicer skromne, a sprejete s tem tečjo hvaležnostjo. Ob priliki razdelitve nagrad je navzoče nagovoril tov. Ivan Breceljnik, ki je povdarjal pomen prireditev kmetijske mladine. Celokupna prireditev je napravila na vse udeležence najboljši vtis. Kmetijska mladina je pokazala, da ji je mnogo na tem da se kmetijsko delo več ne upošteva za sramotno in manj vredno, ampak da se ga dvigne ter se mu pribori častno mesto. — Da je prireditev tako lepo in močno uspela, je velika zasluga delovne družine Kristanove iz Vač, kakor tudi Dkfid iz Vač.

Tone Knez.

Žanjice - tekmovalke v Hotiču pri Litiji.

Frankolovo: Tekma žanjic v Socki. Ko je društvo kmetijskih fantov in deklet na Frankolovem priredilo dne 29. junija tekmo koscev, so dekleta videla lepoto tega kmečkega praznika in sklenile, da tudi one pokažejo kaj znajo in kaj zmorejo. Tako smo se dogovorili na skupnem sestanku našega in gasilnega društva v Socki in odločili prirediti tekmo žanjic. Na tem mestu naj še omenimo, da nam gre požarna bramba v Socki zelo na roke in deluje z vso silo, da se tudi v Socki in njeni širši okolici utrdi kmečki pokret.

Kaj hitro je prišel zaželjeni dan 12. julij, praznični dan za naše delo. Dekleta in občinstvo se je zbralo v Trnovljah pri Šibancu ob pol 3. uri. Nasproti

je prišlo iz Socke mnogo občinstva z godbo, med njimi tudi tovariša Kronovšek Ivan ml. in Gavro Gomišček in 6 letno dekletce Marica Gorečanova, ki je med občinstvom nosila trobojnico in je prva pozdravila dekleta žanjice, in jim zaklicala „živjo vrle tekmovalke.“ Od Šibanca je krenila cela povorka z zastavo na čelu, katero je nosilo gori omenjeno dekletce. Sledila je godba, žanjice, od zadaj pa polno občinstva, ki je vse navdušeno govorilo: to je lepo, kdor si je to prvi domislil, ta je pametno in prav storil, glej no sami kmetje smo itd. Nekdo je samozavestno izjavil: to je naš rod, to je naša kmečka kri. Ko sem slišal te besede, sem od veselja zaukal in drugi so mi sledili. Mislim sem sam pri sebi, na pravi poti smo, že se svita, kmet že spoznava samega sebe.

Hitro smo prišli v Socko. Povorka je krenila pod slavolokom, ki je nosil napis: „Pozdravljeni kmečki fantje in dekleta, bodritelji kmečkega dela.“ — Na vsaki strani slavoloka je bila lepa zelena štiriperesna deteljica.

Na njivi je bilo odmerjenih osem pasov pšenice, 3 m široko in 10 m dolgo. Tam so tekmovala sledeča dekleta: Kati Mastnak, Terezija Felicijan, Mici Kotnik, Terezija Pesjak, Rozika Kotnik, Franja Kramer, Micika Šibanc in Pavlika Šibanc. Tekmovala so vse vrlo dobro in med tekmo jim je godba igrala koračnico. Po tekmi je komisija, ki so jo tvorili Iv. Kronovšek, A. Gril, Fr. Arlič in Rajko Mastnak pregledala in ocenila delo žanjic. Prva je bila Pavla Šibanc. Požela je v 6 minutah, ocenjena je bila z 11 točkami; 2. Rozika Kotnik 10 min., 9 točk; 3. Micika Šibanc 10 min., 8 točk; 4. Terezija Pesjak 8 min., 8 točk; 5. Mici Kotnik 8 min., 8 točk; 6. Kati Mastnak 9 min., in 6 točk; 7. Terezija Felicijan 10 in pol min., 7 točk; 8. Franja Kramer 11 min., in 7 točk. Prvo nagrado je dobila Pavlika Šibanc, svilen naglavni robec, drugo Rozika Kotnik, 50 Din, tretjo Terezija Felicijan 10 Din in srp. Ostale so dobile nagrade po 10 Din. Po razdelitvi nagrad sta imela prav lepe govore tov. Gomišček in Kronovšek na splošno ljudstvo. Vse jima je pritrjevalo z dolgotrajnim ploskanjem.

Omenim naj še, da je prireditelj imela tudi lep gmoten uspeh. Denar se bo porabil za novo ustanavljaljoče se društvo kmečkih fantov in deklet v Socki, ki ga upamo še to leto spraviti pod streho.

Fr. Potočnik.

POSKUSI IZ NAŠIH VRST.

Krančev:

Klemen.

I.

V kmeti sobi pri Plaznikovih sta sedela za mizo oče in sin. Pozno v noč je bilo in vsa vas je že spala kot je to navada na kmetih poleti, ob nedeljskih večerih.

Tiho sta sedela; oče ni vedel kako bi začel, sin Klemen pa je bil zaspan in nevoljen, da ga oče zadržuje. Malo je bil tudi vinjen, zato je zdaj godrnjal:

„Povejte brž, kaj bi radi, jaz bi rad šel spat.“ Tedaj je oče začel:

„Stokrat sem ti že povedal in tudi ti dobro veš, kako je. Časi so slabi, ti pa si zmirom enak. Piješ in zapravljaš kakor da je pol sveta tvojega. Za dom ti ni mar. Mater žališ, da jih boš spravil v grob. Kaj misliš?“

Klemen je hotel ugovarjati, toda oče je potrkal s prstom na mizo:

„Kar tiho! Ti veš, da sem te vedno nagovarjal k pameti. Pa ni zaleglo. O, ne misli, da ti kmalu zapišem grunt! Trden sem, hvala Bogu in dokler bom lahko brez palice hodil, ne dobiš ničesar!“

„Kar Bog lonaj za lepe pridige!“ se je hotel Klemen dvigniti in oditi, toda oče ga je zadržal.

„Še malo počakaj, da se pogovoriva do kraja. Odločil sem, da poskusiš še kje drugje kako se živi. Na, tu imaš knjižico, pa pojdi kamor hočeš. Ko boš okusil življenje in se spametoval, pa se zopet vrni. Tako, sedaj sva opravila.“

„Ho, ho!“ se je začudil Klemen. Kaj takega ni pričakoval. Užaljenost, jeza, upora sta vstala v njem.

Oče se mu je približal in mu molen žuljavo dlan.

„Zbogom in da se pameten spet povrneš,“ je hotel biti malo mehak. Toda sin ni hotel očetove desnice. Kljubujoče je stopil k vratom, vtikajoč knjižico v žep.

„Se klicali me boste, še prosili me boste naj se vrnem, pa ne bom hotel! O, je že prav tako! Kakor garjavega psa ste me zapodili, pa vam bo še šal!“ Zaloputnil je vrata, da se je stresla hiša in stopil v noč.

Bridkost mu je zalila dušo. Najraje bi se bil zjokal, pa je stisnil zobe in kljubovalno dvignil glavo. Mislil je, kam naj gre. Šel bi bil najraje daleč od doma, toda prirojena in privzgojena ljubezen do domače grude ga je odvrčala od te namere. Gori na planini, pri bogatem Jezerniku rabijo hlapca, je slišal. Gori pojde. S planine. tam na robu senožeti, bo lahko včasih pogledal na vas, na dom, s katerega so ga danes spodili.

Urno je pospravil svoje stvari v culo in zavil v klanec. Pred zadnjo hišo v vasi, ki je že slonela v bregu, se je ustavil in potrkal na okno.

„Maretkal Maretkal! Jaz sem. Oglasi se vendar!“ In je zopet potrkal.

„Ah, ti si Klemen! Kako, da si prišel?“

„Služit grem. Z očetom sva se — — no, naj bo. Zdrava ostani. Morda se še kedaj vidiva.“

Potem se je odtrgal in utonil v noči. Dekle je začudeno strmelo za njim, potem je omahnilo na posteljo in zajokalo.

II.

Minila so tri dolga leta. Pri Plaznikovih se je marsikaj izpremenilo. Stara dva sta obnemogla. Delo in skrb ter zatajevana lju-bezen do sina edinca, ki se ni več vrnil, ju je morila. Po zadnji hudi zimi je hodil stari Plaznik le še ob palici. Tuji ljudje, plačani posli, so oskrbovali zemljo, ki je klicala po gospodarju. Za red v hiši in pri domu je zvesto skrbela le Maretka, ki je zadnje čase bivala več tu kot doma. Trdna vera, da se Klemen vendarle vrne na svoj dom, ji je dajala moči, da je vstrajala.

In res — nekega jutra, ko je stari Plaznik zopet stopal med razori in z vsem srcem klical sina, ko je stara mati sključena čepela pred pragom, je zadonel s planine glasen vrisk. Tako je znal vris-kati samo Klemen.

Starec se je okrenil proti gori, mati pred hišo je dvignila glavo iznad roženvenca, Maretka je pritekla na prag.

V dolino je stopal Klemen; vračal se je na svoj dom močan, zdrav in samozavesten. Privabil ga je klic rodne zemlje, omajala ga je vest o starosti in onemoglosti roditeljev.

„No, ali me hočete nazaj?“ je stal sijočega obraza pred hišo.

„O, Klemen, sin moj!“ je zajokala mati, oče pa je samo kimal z glavo in zamahoval s palico.

Maretka je strmela v dekleta, ki je prišlo s Klemenom in je sedaj molče stalo za njim.

„Kdo je pa ta-le, Klemen?“ je končno izdabila, pokazujoč na njegovo spremljevalko.

„To pa je Jezernikova Mina, moja nevesta,“ se je zasmeljal Klemen in objel dekle okrog pasa.

„Ali vam je všeč?“

Maretka je stisnila zobe, da bi zadržala krik, ki je hotel planiti iz nje.

Molče je stopila čez prag na pot, molče, neopaženo je odhitela domov, v hišo pod klancem. Oni štirje v svoji sreči niso vedeli kako krivico so ji storili. Še Klemen ni vedel tega,

F. M.:

Uteha.

Travca ni še pokošena,
o, ne dam še kose iz rok!
Dekle je že poročeno
in ima že par otrok.

Holarijo, holarijo,
holarijo, holaro!
Dekle je že poročeno
in ima že par otrok.

Jaz jo režem po ravninah
in jo žanjem in kosim,
ona ujčka svojga sinka
in ima nepokoj z njim.

Ljubša mi je moja kosa
kot nezvesta ljubica,
slajše mi je v spanje mrva
kot njej postelj zakonska.
Holarija, holarija,
holarija, holaro!
Slajša mi je v spanje mrva
kot njej postelj zakonska.

Starodavna krčma in trda kokoš.

„Vem, da je Vaša krčma jako stara,“ pravi gospod N., ki je stopil iz ovtomobila, da obeduje. Krčmar tako polaskan, pripoveduje gostu še več. Dejal je, da je njegova krčma procvitala še pod njegovim dedom in dedom pradedu, a on jo je jako moderniziral.

„Povejte mi, dobri mož,“ pravi N., „ali je bila kokoš, ki ste mi jo prinesli na krožniku, tudi še pod vašim dedom, ali dedom pradedu?“

Kdo?

V Primorju so ribarili ribiči neko noč in ko so potegnili iz morja mrežo, so začutili, da se nahaja v nji nekaj zelo težkega. Dozdevalo se jim je takoj, da bi moral biti kak utopljenec v mreži. Takoj se je napotila deputacija do župana, da mu to naznani. Ko je ta že odšla, so potegnili mreže na krov in našli osla v njih. Takoj je eden ribičev zakričal za odhajajočimi v daljavi:

„Recite županu, da je osel!“

Le radi vlažnosti.

Grintar se je pritoževal, da je vzel v najem stanovanje, ki je bilo komaj dovršeno in radi tega zelo vlažno.

„Pomisli,“ pravi Grintar Severju, „niti hoditi ne morem več, tak revmatizem sem dobil v noge. Vlažnost uniči noge.“

Sever: „Imaš prav, poglej ribe, ki so vedno v vodi, te nimajo nog.“

Rešitev križanke iz 6. štev. „Grude.“

Vodoravno: Sombor, plug, otrok, eto, lok, Antip, uk, ena, os, rana, Celje, teloh, rt, vrabec, bas, Kamnik, bor, rt, ob, os, oktober, zvon, akt.

Navpično: Solun, otok, mrk, bo, lep, gotski, Etna, Neretva, grb, lau, Obir, Hektor, Krek, voz, Rok, ta.

Fran Kolšek, Konjice.

Fran Kolšek:

ČRKOVNICA.

a	e	j	k	l	p	r
a	i	k	o	p	r	v
c	e	k	l	o	e	z
a	a	i	l	n	u	s
a	b	d	i	k	o	r
a	a	i	l	u	n	p
a	a	j	l	m	u	v
a	d	e	e	j	l	u
a	a	c	i	l	s	v
d	e	g	j	o	r	z
a	a	b	d	l	r	u
a	g	g	l	o	o	t
a	b	e	g	i	l	r
a	a	e	k	n	p	t
a	b	g	i	l	u	o
a	a	d	j	k	n	u

Uredi črke v posameznih vrstah v besede. Če si prav uredil, dobiš v srednji vrsti navzdol znane Aškerčeve pesmi.

ŠTEVILNICA.

1, 4, 8, 9, 5, 7, 6, 5 – 1, 2, 3, 5, 6, 10.

Ključ: 1, 2, 3, 4 = tekočina,

5, 6, 7 = krojaška potrebščina,

8, 9, 10 = zdravilo.

LISTNICA UREDNIŠVA.

K.: Vašo pesmico in črtico bom priobčila.

To pot smo izdali „Grudo“ v povečani obliki skupaj za meseca julij in avgust. Prihodnja številka izide prve dni septembra.

Pazite pri nakupu šivalnih strojev na najboljšo znamko in to je **PFAFF!**

PFAFF šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo z večletno garancijo, kupite ugodno tudi na obroke pri tvrdki

Ign. Vok, Ljubljana

Tavčarjeva ul. 7 ali v podružnici
Kranj in Novo mesto.

Poduk v vezenju brezplačen!

Rabimo Grudo št. 1, 2

letošnjega letnika
in 1. številko
lanskega letnika.

Kdor

izmed cenj. naročnikov lahko odstopi katero izmed goraj navedenih številk „Grude“, naj jo pošlje na
upravništvo.

Obenem pa naj nas obveste če želi da odračunamo poslane zvezke od njegove naročnine.

Rabimo do 50 izvodov vsake navedene številke in lepo prosimo, da nam priskoči na pomoč vsak, ki more.

Upravništvo „Grude“

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Rezervirano!

za

Philips-Radio

na 12
mesečnih obrokov.

Najboljši aparati!
Najugodnejši obroki!

Generalno zastopstvo

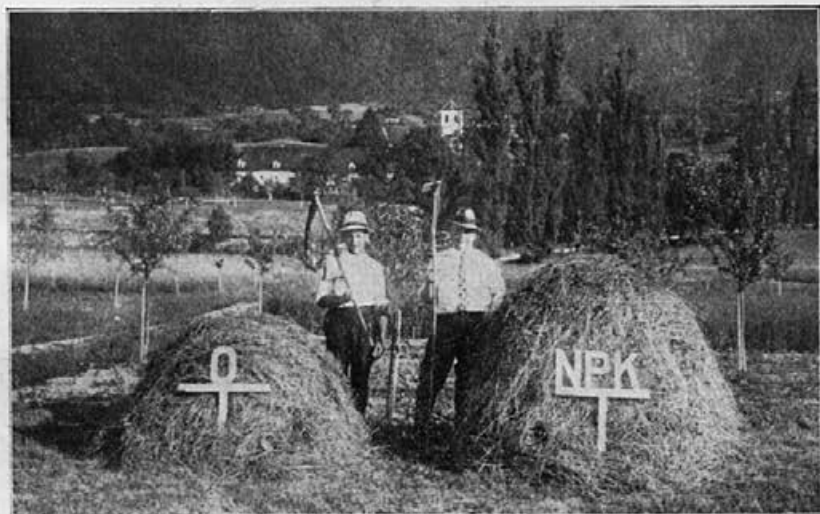
„Centra“, Ljubljana

Masarykova cesta (Nova palača
Vzajemne zavarovalnice.)

Mnogo, dobro in po ceni!

To se danes zahteva od vsakega privrednika. Kmetovalec mora temu zahtevu zadostiti, ako želi sodelovati v narodno-gospodarskem oziroma svetovno-gospodarskem ustrojstvu.

Naloga kmetijske mladine je, da sledi modernim tehničnim sredstvom in jih skuša uporabljati v gospodarstvu. Slika nam kaže en primer, kako se lahko pridelava mnogo, dobro in po ceni.

Gnojilni poskus na travniku na banovinskem posestvu v Kostanjevici.

Treba je umno in pravočasno uporabljati umetni gnoj.

Tvornica za dušik d. d. Ruše pri Mariboru izdeluje mešano gnojilo

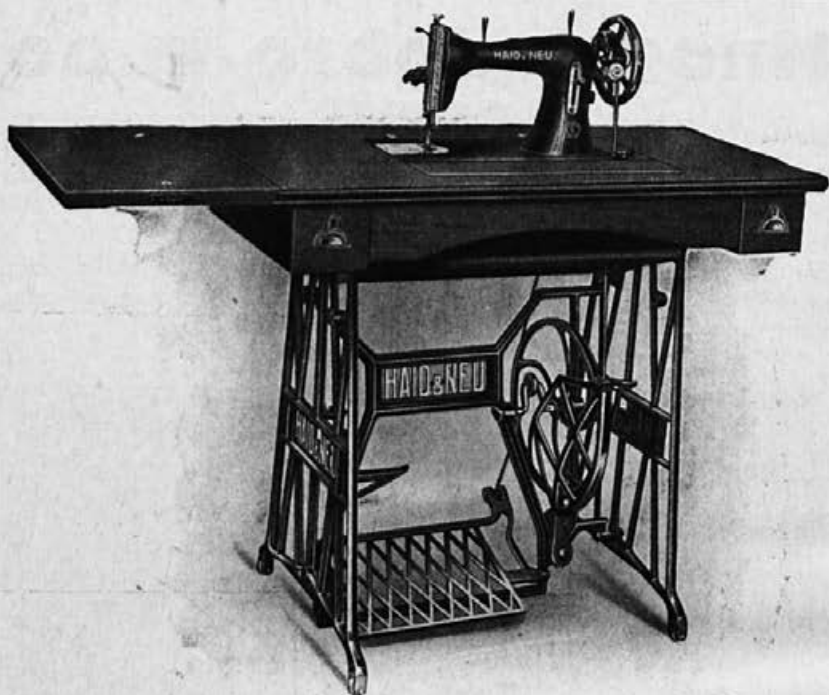
Nitrofoskal-Ruše

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in okoli 33% apna t.j. vso ono hrano, ki jo posevi rabijo, da rodijo bogato in dobro.

Apneni dušik

pa povspešuje bujnost rasti in povečuje odstotek beljakovin v rastlinah, kar je pred vsem za pridelovanje sena na travnikih od velikega pomena.

Naročila sprejema tvornica, ki izvršuje analizo zemlje in daje strokovna navodila za pravilno uporabo umetnih gnojil.

„HAID & NEU“ **šivalni stroji.**

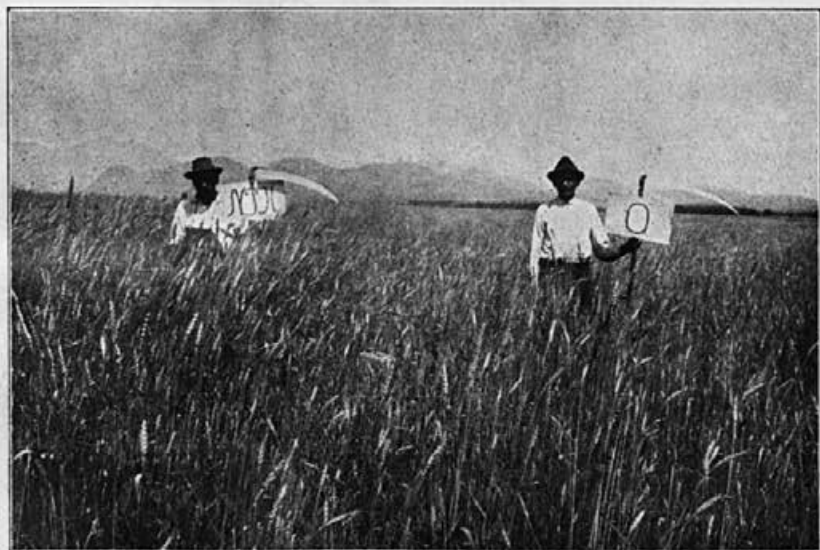
„Mifa“ prvovrstna nemška kolesa.
Zahtevajte cenike brezplačno! V vsakem
kraju iščemo zastopnike (pripravno kot
postranski zaslužek za kmetske fante).

„Centra“,
Zaloga šivalnih strojev in koles
Ljubljana
Masarykova cesta (Nova palača Vzajemne
zavarovalnice)

Mnogo, dobro in po ceni!

To se danes zahteva od vsakega privrednika. Kmetovalec mora temu zahtevu zadostiti, ako želi sodelovati v narodno-gospodarskem oziroma svetovno-gospodarskem ustrojstvu.

Naloga kmetske mladine je, da sledi modernim tehničnim sredstvom in jih skuša uporabljati v gospodarstvu. Slika nam kaže en primer, kako se lahko pridela mnogo, dobro in po ceni.

Gnojilni poskus na travniku na banovinskem posestvu v Kostanjevici.

Treba je umno in pravočasno uporabljati umetni gnoj.

Tvornica za dušik d. d. Ruše pri Mariboru izdeluje mešano gnojilo

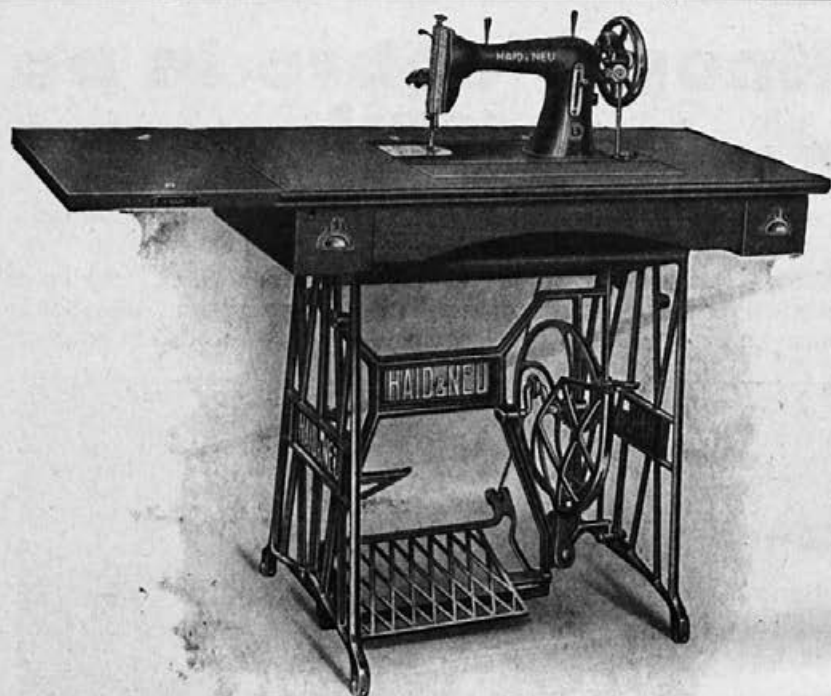
Nitrofoskal-Ruše

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in okoli 33% apna t.j. vso ono hrano, ki jo posevi rabijo, da rodijo bogato in dobro.

Apneni dušik

pa povspešuje bujnost rasti in povečuje odstotek beljakovin v rastlinah, kar je pred vsem za pridelovanje sena na travnikih od velikega pomena.

Naročila sprejema tvornica, ki izvršuje analizo zemlje in daje strokovna navodila za pravilno uporabo umetnih gnojil.

„HAID & NEU“ šivalni stroji.

„Mifa“ prvovrstna nemška kolesa.
Zahtevajte cenike brezplačno! V vsakem
kraju iščemo zastopnike (pripravno kot
postranski zaslužek za kmetske fante).

„Centra“,
Zaloga šivalnih strojev in koles
Ljubljana
Masarykova cesta (Nova palača Vzajemne
zavarovalnice)

Mnogo, dobro in po ceni!

To se danes zahteva od vsakega privrednika. Kmetovalec mora temu zahtevi zadostiti, ako želi sodelovati v narodno-gospodarskem oziroma svetovno-gospodarskem ustrojstvu.

Naloga kmetske mladine je, da sledi modernim tehničnim sredstvom in jih skuša uporabljati v gospodarstvu. Slika nam kaže en primer, kako se lahko pridelava mnogo, dobro in po ceni.

Gnojilni poskus na travniku na banovinskem posestvu v Kostanjevici.

Treba je umno in pravočasno uporabljati umetni gnoj.

Tvornica za dušik d. d. Ruše pri Mariboru izdeluje mešano gnojilo

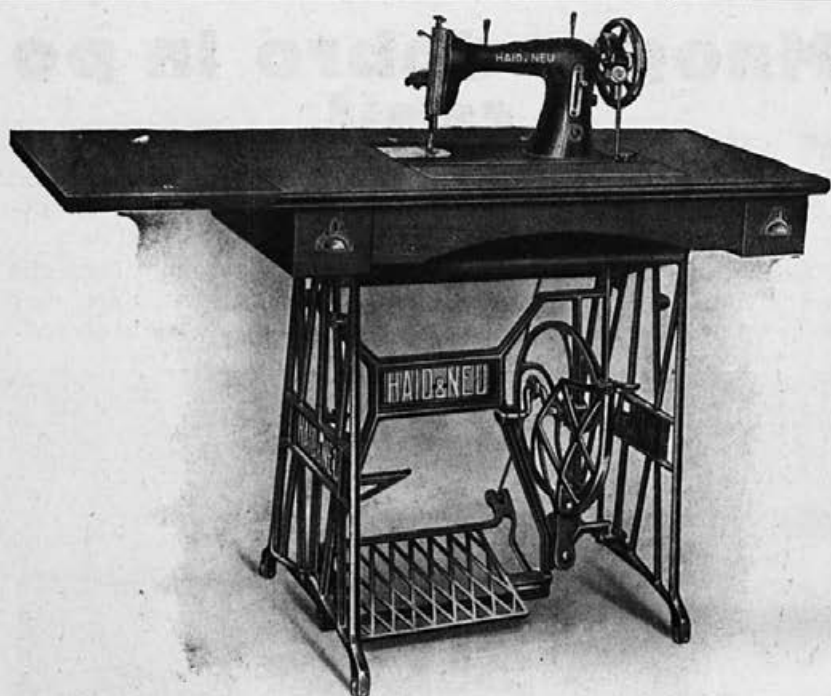
Nitrofoskal-Ruše

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in okoli 33% apna t.j. vso ono hrano, ki jo posevi rabijo, da rodijo bogato in dobro.

Apneni dušik

pa povspešuje bujnost rasti in povečuje odstotek beljakovin v rastlinah, kar je pred vsem za pridelovanje sena na travnikih od velikega pomena.

Naročila sprejema tvornica, ki izvršuje analizo zemlje in daje strokovna navodila za pravilno uporabo umetnih gnojil.

„HAID & NEU“ **šivalni stroji.**

„Mifa“ prvovrstna nemška kolesa.
Zahtevajte cenike brezplačno! V vsakem
kraju iščemo zastopnike (pripravno kot
postranski zaslužek za kmetske fante).

„Centra“,
Zaloga šivalnih strojev in koles
Ljubljana
Masarykova cesta (Nova palača Vzajemne
zavarovalnice)

Mnogo, dobro in po ceni!

To se danes zahteva od vsakega privrednika. Kmetovalec mora temu zahtevu zadostiti, ako želi sodelovati v narodno-gospodarskem oziroma svetovno-gospodarskem ustrojstvu.

Naloga kmetijske mladine je, da sledi modernim tehničnim sredstvom in jih skuša uporabljati v gospodarstvu. Slika nam kaže en primer, kako se lahko pridelava mnogo, dobro in po ceni.

Gnojilni poskus na travniku na banovinskem posestvu v Kostanjevici.

Treba je umno in pravočasno uporabljati umetni gnoj.

Tvornica za dušik d. d. Ruše pri Mariboru izdeluje mešano gnojilo

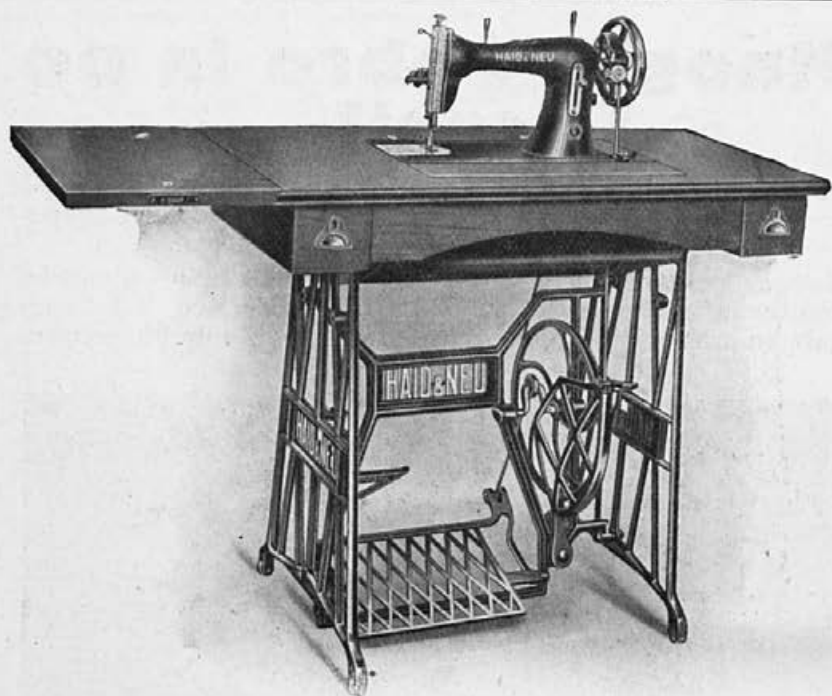
Nitrofoskal-Ruše

ki vsebuje 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in okoli 33% apna t.j. vsa ona hrano, ki jo posevi rabijo, da rodijo bogato in dobro.

Apneni dušik

pa povspešuje bujnost rasti in povečuje odstotek beljakovin v rastlinah, kar je pred vsem za pridelovanje sena na travnikih od velikega pomena.

Naročila sprejema tvornica, ki izvršuje analizo zemlje in daje strokovna navodila za pravilno uporabo umetnih gnojil.

„HAID & NEU“ **šivalni stroji.**

„Mifa“ prvovrstna nemška kolesa.
Zahtevajte cenike brezplačno! V vsakem kraju iščemo zastopnike (pripravno kot postranski zaslužek za kmetske fante).

„Centra“,
Zaloga šivalnih strojev in koles
Ljubljana
Masarykova cesta (Nova palača Vzajemne
zavarovalnice)

Rezervirano!

za

Philips-Radio

na 12
mesečnih obrokov.

Najboljši aparati!
Najugodnejši obroki!

Generalno zastopstvo

„Centra“, Ljubljana

Masarykova cesta (Nova palača
Vzajemne zavarovalnice.)

Moja lepota je brez napake,

nimam solčnih peg, niti gub, nobenih mozoljev, ne zajedalcév, koža mojega lica, vratu in rok je sveža in mehka kot žamet, ne bojim se ne vetra, ne vlage, ne prahu in ne pare. Jaz vedno uporabljam po pravilih medicinske kozmetike izdelano **Fellerjevo kavaško „Elsa“ - pomado za zaščito lica in kože.** Za lase pa uporabljam samo Fellerjevo močno **„Elsa“-pomado za rast las,** zato tudi nimam prhljaja in se ne bojim prezgodnje osivelosti, niti izpadanja las, moji lasje so bujni, prožni in močni.

Po pošti se dobi 2 lončka brez daljnih stroškov, če se vnaprej pošlje 40 Dinarjev na lekarnarja:

Eugen V. Feller,
Stubica Donja, Elsa trg 264

(Savska banov.) Po povzetju stane 10 Dinariev več.

Za grgranje

pri bolečinah v vratu za bolečine pomirjujoča masiranja in obkladke, vzemite staro in preizkušeno domače sredstvo in kozmetikum — Fellerjev blagodišeči Elsafluid. Hvaležni boste! Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 264. Savska banovina.

Dobro kupite

nogavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice, dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbe, nože, škarje, voščeno platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, tapetnike le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Nizke cene!

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
Kolodvorska ulica 7

Ima v zalogi po najnižjih cenah deželne pridelke, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, spec. blago in ostale v to stroko spadajoče predmete.

Zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, prvovrstne strešne opeke iz opekarne Ilovac, Karlovac, ter najboljšega splitskega in trboveljskega portland cementa.

Pridobite „Grudi“

vsaj enega novega naročnika!

Upravništvo ima v za-
logi letnike „Grude“

1925, 1927, 1928, ki bi jih
prodalo po 15 Din. Kdor
nanje reflektira naj se obrne
na

Upravništvo „Grude“

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

reg. zadr. z neomejeno zavezo

TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847. — Rač. pošt. hran. št. 14.257. — Brzjavi: „Kmetški dom“.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po $5\frac{1}{2}\%$, pri tromesečni odpovedi po 7% , brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:
nad Din 30.000.000.-.

Rezervni zaklad:
nad Din 700.000.-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$, in od 3—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ ure.

